

??????

Kaj je torej
z alkoholom?

Vsem, ki so
dobre volje,
pojasnjuje

— ■ M. V. ■ —

= Janez Kalan, žpk v Ljubljani.



— 1906. —

Založila „Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani.

redakcija: Založil Janez Kalan.

Tisk „Katol. tisk. društva“ v Postojni.

37670



-030^14239



Malu uvoda.

Zopet cela knjiga o tem alkoholu! — Ali ni že dovolj „Piščalka“, ki tako v živo piska in kriči, kakor je živa in kričeča njena barva, da bi si bilo skoro treba ušesa zatiskati!

Prosimo, samo malo potrpljenja! Hočemo vam vse prav po vrsti in odkritosrčno povedati, zakaj in čemu ta knjižica, ki ste jo ravnokar vzeli v roke.

1. „Piščalke“ nimajo mnogi, katerim se bo poslala ta knjižica, če jo bodo hoteli pod streho vzeti. Morebiti ne utegnejo toliko brati; nekaj malega bodo pa vendar brali o stvari, ki je postala takó aktualna, da je že ni več mogoče ignorirati. Kdor pa noče apriori o tem nič slišati, ne kaže mnogo dobre volje.

2. Zadnje mesece se je pojavil na Slovenskem še hujši prepir o alkoholu, kakor je vladal že od početka, ko se je napadlo njegovo veličanstvo. Vino je strup! Proč z alkoholom! Boj vragu pijanstvu! Takó doni z ene strani. — Pozor pred abstinenti! Frajmavrarska reč! Nevarnost za domovino! Nevarnost za katoliško cerkev! Tako odmeva z druge. — Morebiti ne bo odveč, če se ob tem prepiru oglasi še kdo in pove svojo misel. Videli boste, da se da pri dobri volji prav lahko najti

srednja zlata pot, da se je lahko z abstinenti sporazumeti in ž njimi skupaj živeti.

3. „Piščalka“ — to se ji mora priznati — je že marsikaj tehtnega povedala o alkoholizmu. Pričujoča knjižica pa nima namena veliko teorizirati; njen namen je povsem praktičen. Iz življenja — prav vsakdanjega življenja — in za življenje je pisana. Brez vsega znanstvenega aparata, ki ga je lahko drugod dobiti, bi rada vso stvar malo pojasnila in dejansko nekoliko pospešila. To je njen namen.

4. Knjižica ta je namenjena izobražencem, voditeljem ljudstva. Ker če hočemo, da bo dobra stvar med ljudstvo zašla, se morajo najprej njega voditelji zanjo zavzeti. — Kmalu za to bo pa prišla na beli dan druga, pisana za ljudstvo. In že zdaj prosimo, da kedar se bo to zgodilo, da bi jo hoteli pridno med ljudi širiti. S tem si bodo le svoje delo olajšali.

Gotovo je, da kdor bo iskal pri tej knjižici samo slabih strani, jih bo lahko dosti našel. Ravno takó res je pa tudi, da tisti, ki so dobre volje, — in do teh se obračamo — bodo pa že med plevami našli zdravo zrno, in to zrno želimo, da vskali, raste in svoj sad rodi.

Po tem kratkem uvodu se lotimo koj glavnega prepornega vprašanja.

Vino — strup?

„Vino je strup,“ — to je teza, ki je vzdignila toliko prahú in rodila toliko nasprotstva. Če je že sicer abstinenca znamenje, kateremu se bo zoper govorilo, je pa ta trditev izzvala še hujše ugovore: „Če je vino strup, potem je Kristus izbral strup za

materijo najsvetejšega Zakramenta“; „če je vino strup, ki ga pijem vsak dan, kakó da se nisem že davno zastrupil in sem še vedno zdrav?“ Tako sklepajo pivci.

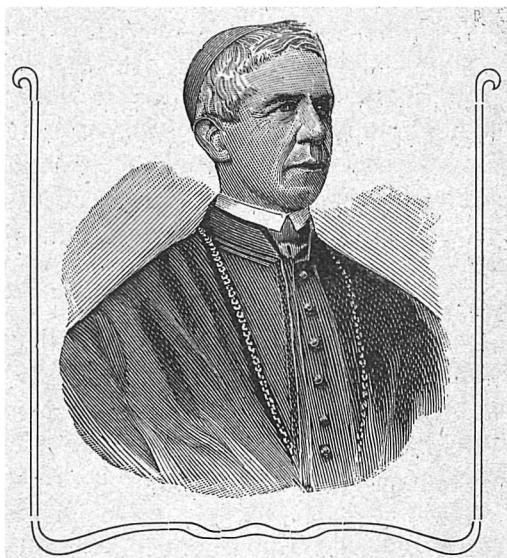
Pisec teh-le lističev ni še nikoli izustil besede, da je vino strup. — No, če bi tudi trdil to, treba je to trditev prav razumeti, pa se ne bo zdela takó grozna, kakor se sliši prvi trenutek. Strup namreč ni nekaj absolutno slabega; strup v gotovi meri in v pravih okoliščinah tudi koristi; saj so večinoma vsa zdravila strupi, samó da je treba s strupi previdno postopati! — Toda pri vsem tem bi vendar ne hoteli trditi, da je vino strup. Gotovo je, da je alkohol, čisti alkohol strup. Temu menda ne bo nikdo ugovarjal. To dokazovati, bi se reklo dokazovati, da je voda mokra. Torej je tudi v vinu nekoliko strupa-alkohola; tudi temu se ne dá ugovarjati. Ker je pa alkohol v vinu, vsaj v našem navadnem vinu, zelo razredčen, zató ne kaže že reči, da je vino samo strup. Bolj upravičeno pa lahko rečemo, da je žganje strup, ker je v njem alkohol veliko bolj kondenziran.

Pač pa je strup, družabni strup, alkoholizem. Alkoholizem, to je: pitje, kakor je zdaj razširjeno, pivske navade in razvade, pivski ekscesi z vsemi svojimi posledicami. To je strup, epidemija, bolezen celega ljudstva in celih narodov, — in zoper to gre naša vojska.

Ne vpraša se toliko po tem, če li pol litra ali en liter vina, ki ga kdo izpije, dotičniku kaj škoduje; ampak vpoštevati je treba gorjé, nešteto in nepregledno gorjé, ki ga provzroča sedaj alkoholizem in to nas mora vzdigniti na odpor. To je tisti strup, tisti sovrag, ki ga mora sovražiti in pobijati vsak, kdor ljubi človeštvo, bodi že zgolj z naravnega stališča in še veliko bolj z nadnaravnega.

Ogibajmo se pretiravanja!

Boj zoper alkoholizem, ki smo ga pričeli, je silno odiozna stvar. Ni čudno! Abstinenca, to je upor, punt zoper vse dosedanje običaje; upor, naperjen naravnost proti človeški naravi. Ko bi mi mogli reči: Uživaj, privošči si! — to bi se dalo slišati, četudi bi bilo zoper stare navade. Zdaj pa govorimo ravno nasproti. Zató pa ni čudno, če dobimo za odgovor: Trd je ta govor; kdo ga more poslušati?!



Zastopniki katoliškega protialkoholnega gibanja:

† Škof dr. Avgustin Egger.

Iz tega vzroka pa moramo paziti, da reči same na sebi že odiozne, ne bomo brez potrebe delali odiozne in zoprne še bolj, kakor je; ker s tem bi le naši dobri stvari sami, ki jo želimo pospeševati, škodovali.

Tako na primer pisati o tem, da bomo trto po dolenjskih vinogradih »pukali«, je vsekako vsaj mnogo prenačljeno. — Pa nikar misliti, da hočemo ad captandam benevolentiam zatajevati svoje nazore in načela! Gotovo bi škode ne bilo za Dolenjce nikakoršne, ko bi vinograde svoje zamenjali s kako drugo kulturo. Zakaj se vedno govori o revni Dolenjski in premožni Gorenjski? Če bi bilo pridelovanje vina res tako blagoslovno, bi moralo na Dolenjskem blagostanje biti v cvetu. — Toda, če se ljudem, ki so z vinogradi nekako skup zrasli, reče, da bo vinogradov konec, potem si ne morejo misliti v novi položaj, in menijo, da bo tudi njih konec. Seveda bi se, če bi tudi kdaj do tega prišlo, to ne zgodilo čez noč, ampak polagoma v mnogih desetletjih, takó da bi ljudje ne čutili težav in škode. — Toda to so eventualnosti, ki so še za deveto goro in do katerih najbrž ne bo nikoli prišlo.

Če se pa že zdaj, ko treznostno gibanje še le prve korake dela, kaže na take posledice, ki so še tam za deveto goro, potem ljudje ne vidijo koristi in potrebe tega gibanja, ampak vidijo samó tisti strah v daljavi, kakor bi bil že čisto blizu, in njih jeza se obrne proti celemu koristnemu gibanju, preden se začne.

Enako je z nekaterimi drugimi podobnimi izjavami, ki so se čule.

Take izjave so le voda na malin nasprotnikov abstinence, ki jih z največjim veseljem pograbiijo, hoteč potem ž njimi osmešiti in zatreti celo gibanje.

Zato nikar preveč daleč v prihodnjost segati, in nikar naenkrat preveč zahtevati. Po etapah bomo prej prišli do cilja. Najprej moramo začeti, potem bo že še kaj drugega.



Nasprotovanja in napadi.

Mi abstinentje smo pohlevni ljudje, s katerimi se da jako lahko pri eni mizi sedeti. Nikomur ne zabavljamo, nikogar ne izzivamo (razven, kolikor izziva voda sama, ki je čisto nedolžna), nikomur nič nadleže ne delamo, razven da zahtevamo zase isto svobodo, ki jo imajo drugi, namreč da smemo uživati, kar se nam prav zdi. Takó, da se od naše strani ni bati razdora. Razumemo se tudi na šale; in veliko zabavnih uric smo že presedeli skupaj vodo- in vinopivci. Dražili smo pomalem drug drugega, da nam časih ni hotelo nikakor zmanjkati tvarine, nazadnje pa se v ljubezni in prijaznosti ločili. Nikdar ni abstinenca zanesla med nas disharmonije, razven — bilo je morda dvakrát, trikrát — ko se je hotel kdo iz našega krvavopotrebnege, resnega in svetega boja res norčevati. Takrat se je v nas vzdignila upravičena nevolja, pa tudi takrat se nismo v tej nevolji ločili, marveč se pred ločitvijo spet sporazumeli.

Takó bi se od naše plati ne bilo treba bati razdora, in prazna bi bila bojazen, da bo abstinenca medsebojno ljubezen med nami kršila in nas razdelila v dva tabora, ko bi — ko bi ne bili — napadeni. K temu se je čutil poklicanega P. Stanislav Škrabec na platnicah svojega „Cvetja“. Pa ravno on, glasnik redov sv. Frančiška, ki je bil vendar abstinent! Način, kakor je on to storil, je pa res zmožen napraviti hudo kri in široko vrzel! . . . Zoper nesrečno pijanost z vsemi njenimi groznimi, časnimi in večnimi posledicami se ni nikdar tako razvnel kakor zoper te prve poskuse, nesrečno strast nekoliko omejiti! . . . Če bi bila res dobra volja narekovala to polemiko, naj bi ga bil, ako je kdo kako besedo preveč rekel, dostojno posvaril, naj pazi, da stvari, ki jo hoče pospeševati, ne bo škodoval.

Zdaj pa se spozabi tako daleč, da — poleg mnogih drugih neokusnosti — piše — naravnost nedostojno! — o „cvebih“ in „vamperlih“, „s katerimi bomo maševali“(!) ... Vsa polemika temelji na skrbi, da ne bi katoliška Cerkev in njene naprave od abstinence velike škode trpele. Zdaj pa cenjeni čitatelj primerjaj s tem, (o čemer poročamo tam zadej), kakó sodijo o abstinenci poklicani sijnovski čuvaji — papeži! To je najboljši dokaz, kako neutemeljena je ta silna ogorčenost zoper abstinenco!! ...

Difficile est satyram non scribere. Težko je na to molčati. Vendar bodi! Hočemo biti bolj usmiljeni in bolj obzirni kakor naš nasprotnik, ki nas v štirih številkah zaposedoma zdeluje in v zadnji kar na treh mestih naenkrat, ter opetovano počesčuje s laskavim imenom „vešč“ in drugimi ljubeznjivostmi (!!)

Bodi! Pustimo polemiko in pomirimo se! Če namreč pogledamo v zgodovino, vidimo od prvega početka pa do danes, v malih kakor v velikih rečeh, da je še prav vsaka dobra ideja, kakor velika ideja odrešenja človeštva sama, zadela na odpor, nasprotovanje, preganjanje. In prvi, ki so z novo idejo stopili pred svet, so bili navadno njena žrtev. V ognju se namreč puskuša zlato, in skozi ogenj mora iti dobra stvar do zmage. Nasprotniki pa, potem ko so dobro stvar nekoliko oškodovali in zavrli pa ne zatrli, videč, da se ne da ustaviti, se nazadnje lepo tiho umaknejo in umolknejo. Nekateri pa tudi blagoslavljujejo potem, kar so prej obsojali. In tako bo menda tudi tukaj. Če je naša reč — risum teneatis! — „bogokletno“ delo, potem naj premine in izgine! Če je pa delo po volji božji in Bogu v čast, potem se ne bo dalo zatreti in bo premagalo polagoma vse začetne težave.

Kar pa se tiče najsvetejšega Zakrameta, katerega je Škrabec pritegnil v svojo polemiko, izrekamo tukaj od-

ločno in slovesno: **Pustite Najsvetejše v miru! O tem ni govora!** To je božja naredba, katere ne gre vlačiti v blato prepira! Mi imamo važnejše potrebe, kakor izgubljati prazne besede; nam se gre za rešitev ljudstva iz povodnji alkoholizma. Najsvetejše pa je nam in bodi vaim nedotakljivo! — Če ni za katoliško Cerkev druge nevarnosti kakor od abstinence, potem le mirno spimo! Da nobenemu katoliškemu abstinentu na misel ne pride, osebe, ravnanja in naredbe božjega Zveličarja presojati, tega menda ni treba razlagati. Zato pa tudi ne trdimo, da je vino piti samo na sebi moralno slabo; slaba je le zloraba. Ker se pa ta zloraba, kakor skušnja uči, ne da drugače odpraviti, zato abstinence! — Nam pa tudi ni znano, da bi imel kdo z abstinenco kake namene proti Cerkvi. To je pa gotovo: Če bi kaj takega bilo, s pasivno rezistenco jih ne bomo premagali. Čim manj bo katoliških abstinentov, tem več povoda bodo imeli zabavljati naši „inferijornosti in nazadnjaštvu“, in nastopati zoper nas in Cerkev. Nevarnost za Cerkev ni abstinence, ampak to, da smo, žal, katoličani v tem oziru tako daleč zadej. Čim več bo pa katoliških abstinentov, tem bolj bomo imponirali in usta zamašili, tem bolj bo postala abstinence katoliška in tem manjša bo „nevarnost“ za Cerkev.

S tem bodi ta reč dejana ad acta. Pišoč o abstinence, nismo mogli iti molče mimo nje. Zdaj pa ne želimo več s tem opraviti imeti, če se podobni napadi — ne bodo ponavljali. Za dobrohoten pouk in prijazno opozorilo smo pa vedno sprejemljivi.



Razmerje med vino- in vodopivci, pa narobe.

Vodo- in vinopivci, abstinentje in neabstinentje, se lahko prav dobro razumemo in drug poleg drugega živimo, kakor smo se tudi že stokrat razumeli in skupaj sedeli. To se prav lahko zgodi, samó če se varujemo malih pregreškov zoper ljubezen do bližnjega — na eni kakor na drugi strani.

Abstinentom se, kakor znano, očitajo razne nečednosti: da si bogvekaj domišljujejo na svojo zdržnost, da hočejo povsod kazati svojo popolnost, da hočejo veljati za ascete, da obsojajo pивce itd. itd.

Zató tukaj odkrito in z moško besedo izjavljamo: Lahko imamo veliko gréhov in slabosti nad seboj; tega pa nimamo, da bi se zaradi abstinence kaj posebnega domišljevali, nad druge povzdigovali in jih obsojali. Neabstinent je lahko — to dobro vemo — pri Bogu desetkrat, stokrat bolje zapisan, kakor abstinent. „Vsak ima svoj poseben dar od Boga, eden sicer tako, eden pa tako“, pravi veliki filozof sv. Pavel (I. Kor. 7, 7.) In zopet druga beseda Pavlova je tukaj kakor nalašč na mestu: „Oni, kateri jé, naj ne zaničuje njega, kateri ne jé; in kateri ne jé, naj ne sodi njega, kateri jé“. (Rim. 14, 3.) Če sem se jaz odločil za abstinenco, ima pa drug veselje do kake druge reči in se v njej odlikuje, četudi morda svet o tem nič ne vé. — Ko bi obsojal neabstinenta, gotovo bi ne hotel v njegovo hišo iti in si ne upal uživati njegove gostoljubnosti.

Drugič bodi tukaj še enkrat odločno povedano, dasi je bilo že opetovano naglašano: Alkoholom se ne odrekamo zaradi asceze. Toliko najprimitivnejših pojmov o krščanski ascezi tudi abstinentje imajo, dasi niso ascetje, da s tistim trenutkom, ko se

pobožnost začne skazovati in ponašati, neha pobožnost biti in se sprevrže v grdo napako. -- Namen abstinence je propaganda, in ta se ne more delati, če človek svojo reč skriva. Kramar ne bo nič prodal, če ne bo pokazal, kaj ima; zato vsakemu rad odpre in razgrne svoje blago. — Če je pri abstinenci kaj asceze, je to zgolj postranska stvar; toda veliko je ni, ker ni treba skoro nič ali prav nič premagovanja. Če se pa kdo, ki ga zdržnost težko stane, odloči zanjo, bo imel seveda tem večje zasluženje pred Bogom. — Človek, ki bi pa iskal v abstinenci svoje časti, se bo strašansko opekkel, ker našel je ne bo, ampak ravno nasprotno.

Naj odgovorimo še na to vprašanje: Sme li abstinet, če sam ne pije, drugim piti dati? Odgovor: Zakaj pa ne?! S tem bi namreč prav nič ne pridobili, če bi naši gostje prisiljeni ne pili, družabnosti bi pa to škodovalo. Mi smo veseli abstinentov, da, pa le prostovoljnih! Kar vljudnost zahteva, to bomo torej vselej in z veseljem storili. Mi ga iz srca privoščimo vsakemu, kdor ga po pameti zaželi.

Mi abstinenti pa nasprotno ne zahtevamo zase nič drugega, kakor da se nam prizna in pusti tista prostost, ki jo ima vsak človek: da smemo uživati, kar hočemo; pa da se nam ne podtikajo nečedni nameni, katerih nimamo. Kdor ima pa na nas toliko ozira, da celó preskrbi za nas primerne pijače oziroma jedi, mu pa to že v prav posebno zaslužno štejemo, ne toliko zato, ker vpoštevava naš želodec, ampak ker vpoštevava naš princip.

Takó torej: **Ne siliti z vinom, ne siliti z vodo** — pri pametnih ljudeh! **Prostost, dokler smo v poštenih mejah!**

No vidíte, ali se ne dá pri teh načelih in pri takem ravnanju ljubezen in „družabnost“ (ki je bila baje v veliki nevarnosti pred abstinenti) dobro ohraniti in gojiti? No glejte, niso abstinentje tako nestrpni ne! To je le presodek, ki pa bo — to prepričanje imamo — vedno bolj izginjal.

Nikar si torej slabih namenov ne podtikajmo in nikar se ne prepirajmo! — poštena šala sevéda, ta ima vedno svoje pravice. Če se pa za kaj prepiramo, prepirajmo se, kdo bo več opravil v boju zoper pijančevanje: vodopivci z abstinenco ali vinopivci z drugimi sredstvi.



Zastopniki katoliškega protialkoholnega gibanja:
Kurat Oton Kozlik na Dunaju.

Kaj bomo pa pili?

To je glavno vprašanje, ki se vsiljuje, kadar govorimo o abstinenci. Zató je treba na to nakratko odgovoriti.

Sploh ni treba toliko piti, ni treba toliko tekočine našemu telesu; je ne potrebuje. To je zmota, in iz

zmote razvada, če človek misli, da se mora toliko zamakati.

Če pa že pijem, kaj bom pil, ako ne alkohola? — Za navadno žejo izven obeda, so nam že davno Grki povedali: Ariston to hidor. Voda je najbolj naravna pijača; ustvarjena zato, da ugaša žejo in jo tudi mnogo boljše ugasi, kakor alkoholne pijače, ki velikokrat žejo še množe.

Toda pri obedu, pravite, ni mogoče vode piti; meso, posebno tolšča in voda ne gresta skupaj. „Jaz bi bil koj abstinent, ko bi imel drugačno hrano,“ tako smo že večkrat slišali. Kaj bomo rekli pa na to?

Prvič: Ravno pri kosilu ni treba toliko piti. Kneipp trdi, da je to za prebavljanje naravnost škodljivo; če se pije, pije naj se šele nekaj časa po kosilu. Drugič: Hrana bi se z abstinenco res najbolj vjemala vegetatska in abstinentom je vegetarstvo prav simpatično. Toda tudi mesna hrana ni nezdržljiva z abstinenco. Treba je samó skrbeti — in za to lahko skrbi vsaka kuhinja — da je na mizi vedno kaka sveža ali kislata prikuha ali tudi le desert: solata kakršnekoli vrste ali sadje v različnih oblikah; tudi samo sirovo sadje, eno, dve jabolki na koncu, popolnoma zadostuje. Čez nekaj časa potem se lahko izpije kozarec navadne ali „kisle“ vode; navadno pa še tega ni treba.

Kot nadomestek za alkoholne pijače napravljajo razne surogate. O teh še ne moremo povedati, kako se bodo obnesli. Pa jih tudi ni toliko potreba. Za slučaj potrebe smo preskrbljeni tudi s „kisló vodo“ in z malinovcem. Ne da bi jih redno pili, ampak časih. Redno piti jih, bi ne bilo dobro; od časa do časa so pa prav zdravilni. — S temi sredstvi oborožen abstinent čisto lahko izhaja in alkohola nič ne pogreša. Rupertó crede experto! Kdor pa ne vrjame, najbolje, da sam poskusi.

Še veliko ložje pa izhajajo brez alkohola kmečki in delavski ljudje. **Mleko in sadje**, to je najboljši surogat, in več kot surogat, za alkohol. To hladi, pa obenem hrani in krepi! Mleko, kislo in sladko, kuhano in sirovo; sadje ravno tako: sirovo ali sveže kuhano, posušeno in kuhano, to je res „dar božji“. Krhlova, hruševa ali češpljeva voda, to je nonplusultra; čez to je ni pijače! To so časih kmečki ljudje uživali, pa so vendar živeli in bolje kakor sedaj. Samó iluzija, slepilo, laž in grda razvada je, če menijo, da brez žganja ne morejo izhajati, češ kdo bo sam suh kruh jedel, žganje pogreje (!!) in človeka pokrepča. Toliko časa ga krepča, da ga nazadnje konča.

K temu preprostem domačemu in cenejšemu načinu življenja se morajo ljudje zopet povrniti, pa bodo mnogo bolj zdravi, krepki, premožni in zadovoljni. **Sadje bodi sploh protiteža alkoholu**; zato poudarjajmo: sadje! sadje! sadje! Sadje saditi, sadje gojiti, sadje žlahtniti in sadje — prav obračati! Ne ga kaziti in preobračati v alkohol, ampak uživati, kadar ga je Bog dal. Tudi za kupčijo bi ga morali imeti; mesto da bi za alkohol ljudje denar izmetavali, naj ga za sadje rajši prejemajo, poleg tega, da ga imajo za domačo rabo dovolj. Zató bodi princip in pravilo abstinentov in vseh prijateljev in pospeševateljev treznosti: **Sadjerejo povzdigniti!** To bo velikega pomena, kakor za moralno takó za gmotno, narodno — gospodarsko stran našega življenja. (Kakor drugo sadje, pa tudi grozdje lahko uživamo, kakor je zraslo, sveže ali tudi posušeno; znano je, da je grozdje jako zdravilna jed).

Še en pridelek je, ki nam vsaj časih lahko nadomestuje alkohol, pridelek žlahten, zdrav, rediven in krepiven. To je méd. Tudi čebeloreja naj bi

se povzdignila in bolj gojila, kakor že iz drugih vzrokov takó tudi iz principielnega vzroka: nasproti alkoholizmu. Tudi med se lahko uživa kot jed in kot pijača. Ah, kozarček prav pripravljene, nezalkoholirane medice, to je „božja kapljica“; skrij se nasproti temu vsak alkohol!

Mleko, sadje in med, kaj hočete pa več in boljšega?! Mar sveto pismo in naš vsakdanji pregovor imenujeta kot ideal blagostanja deželo, po kateri se cedi alkohol; mar ne ravno deželo, po kateri se cedi mleko in med?! Naj bi se tudi po naši slovenski deželi cedilo mesto alkohola več mleka in medú, brez dvoma bo blagostanje našega naroda v vsakem oziru napredovalo.

No, glejte prijatelji ljubi, da se da tudi brez alkohola živeti in prav dobro živeti. Torej nič strahu! Če ni drugega zadržka, zaradi tega le v abstinenco!



Ne pričakajmo se za besede! — Idimo do dejanja.

Ne mislim, da bi se ne smeli nič zbesediti, — da le ne toliko, da se ljubezen preveč ne žali. Malo besedovanja je pa časih potreba, da se pri tem pojmi zjasnijo. Tako je tudi v našem vprašanju. Zato je bilo naravnost potrebno, enkrat javno po vrsti pojasniti dvome, pomisleke in predsodke, ki so vladali med nami, o katerih smo se doslej s posamezniki tolikokrat „besedovali“.

Toda pri samém besedovanju ne sme ostati! Od besed treba iti do dejanja! Početki protialkoholnega gibanja trajajo sedaj pri nas že nekaj let. V teh letih je bilo protialkoholno vprašanje vedno na dnevnem

redu; govorilo, razpravljalo, ugovarjalo in zagovarjalo, predavalo in pisalo se je o tem že veliko, tudi poskušalo že nekaj, dasi ne mnogo. In gotovo je, da so se pojmi že precej razjasnili in da so danes mnogi nasproti temu gibanju prijaznejši kakor so bili.

To so bila predpripravljavna dela, — zdaj bi bilo pa že skoro čas, da se pravo delo samo prične. Doslej smo zemljo rahljali, pripravljali, da bi vsprejemljiva postala; zdaj je pa čas, da začnemo v to zemljo seme metati, — sejati. Če kje, tukaj so na mestu pomenljive besede Krekove pesni:

Sejmo, sejmo semena
 Jezusove nade
 Z Golgotskega slemena,
 Preden vse propade! . . .

Mislimo namreč, da naj bi zanesli to gibanje med ljudstvo s tem, da se začno ustanavljati **podružnice Družbe treznosti in abstinentni krožki**.



Družba treznosti. — Beseda nasprotnikom abstinence.

Nova Družba treznosti je, kakor znano, postavljena na princip abstinence. Samó da se ne zahteva od vseh popolna abstinence, ampak je stopnjevana: na 1. stopnji se zdrže vsakega žganja, na 2. istotako vsakega žganja, drugih pijač pa tudi ne pijejo redno (najmanj en dan v tednu ne), na 3. se zdrže vseh in vsake alkoholne pijače.

Taka je naša Družba treznosti: nič več in nič manj ne zahteva. Njene dolžnosti so strogo določene in se ne dajo raztezati kakor kaka harmonika. Ko bi se dalo z družbo kaj „zglihati“, ko bi hotela malo

odjenjati in reči: po možnosti, za potrebo itd. itd., bi otovo imela lažjo pot kot jo ima. Stare družbe (za ljublj. škofijo) so se hitreje oprijeli in več se jih je vanjo zapisalo. Toda uspeh?! . . .

Ravno ta določnost, odločnost in neodjenljivost je družbe glavna prednost. In čeprav ima zaradi tega veliko težavnejše stališče, bodo pa njeni uspehi tem gotovejši in tem trajnejši. — Nasprotniki abstinence pa vidijo ravno v tej določnosti napako družbe; zakaj njih prepričanje je: Abstinenca je utopija. Mi pa nasproti trdimo: **Omejiti pijančevanje brez abstinence je utopija.** Kdo ima prav? Da je naša teza resnična, to žalibog neovrgljivo in eklatantno potrjuje mnogoletna, vsestranska skušnja. Če imajo častiti nasprotniki prav, tega bo treba šele čakati.

Tukaj je mesto, da bi zdaj začeli opravičevati in utemeljevati abstinenco samo. Pa o tem bi se dalo pisati takó nadolgo in široko, da bi knjižica preveč debela postala. Zató le kolikor moč nakratko, posebno, ker se o tem lahko drugod veliko bere, v nemščini in tudi že v slovenščini.

Rečemo torej nakratko:

1. Abstinenca je neogibno potrebna pijanecem, ki se hočejo rešiti. Kdo ne bo temu pritrnil?! To je aksijom, ki ga je treba tako malo dokazovati kakor to, da pijača sama teče, če se posoda nagne. (Vzgojna sredstva Cerkve sama jim ne pomagajo, ker niso le npravno izkvarjeni ampak tudi fizično bolni).

2. Abstinenca je potrebna tistim, ki so se posebno zavzeli pijanost zatirati. Tudi to je jasno. Pijanec potrebuje zgleda, opore. Kakó moremo od reveža, takó slabotnega, pričakovati, da bo abstinent, če nikogar okolu sebe ne vidi, ki bi mu bil enak; če nima nikogar, na katerega bi se oprl?! — Gotovo je, da

zgled abstinentov ne bo za seboj potegnil in spreobrnil vseh pijancev; ravno takó gotovo pa je tudi, da bi brez prostovoljnih abstinentov ne bilo ni enega pijanca-abstinenta. Takó pa jih je vendar nekaj in še precej, kakor skušnja uči, kjer se poskuša. In če bi jih bilo tudi le malo, ta peščica otetih zgublencev pač desetkrat, stokrat zasluži to malo žrtev, če je sploh kakšna! Če kje, velja tukaj beseda Pavlova: „Če jed pohujšuje tvojega brata, ne bom jedel mesa vekomaj“ (I. Kor. 8, 13). To besedo pa lahko tudi obrnemo in z isto pravico rečemo: Če zdržnost poboljša tvojega brata, se bom zdržal vekomaj!

3. Abstinenca je potrebna takim, ki se hočejo pijanosti varovati. Vsi, ki so v pijanosti nesrečno končali — in teh je na milijone — so morali enkrat za četi pijančevati in piti. Ko bi nikoli začeli ne bili, bi nikoli nesrečno končali ne bili. Zató je pa najboljša in najvarnejša: ne za četi. Principiis obsta! Kdor začel ne bo, gotovo pijanec postal ne bo. To je najvarnejša in najgotovejša pot obvarovati se pijančevanja. In greh preprečiti, da se ne zgodi, je dosti lažje in boljše, kakor popravljati ga, ko se je enkrat zgodil. Dobro je grešnika spreobrniti, toda boljše je, nedolžnost mu ohraniti. — Mi pa vedno mislimo samo na tiste, ki so že zašli, češ: saj se ne da nič storiti! — nič pa ne pomislimo na tiste legijone pijancev, ki bodo še prišli, katere bi pa mi brez vsega truda lahko obvarovali pred to grozno nesrečo

4. Abstinenca je odpor zoper silo in tiranijo pitja. Da je res taka presilna sila, so čutili najbolj tisti, ki so se prvi uprli pitju. Kakšna zamera spočetka! Kaj bi bili mogli hujšega storiti! Torej: hočeš ali nočeš, moraš piti — ali pa zamera! Ne če hočem ali nočem,

če mi prija ali ne prija, to ni odločivno, ampak mus mora biti! — Ta neizprosna sila je najboljši dokaz, kakó potrebno je bilo, da so nekateri vzdignili zastavo upora. To silo zlomiti more edino abstinenca in jo je pri nas — že precej zlomila. To bo prvi uspeh abstinence.

5. Abstinenca je sredstvo zoper pivske navade in razvade. To je glavna naloga abstinence.



Zastopniki katoliškega protialkoholnega gibanja:
Anton Orel na Dunaju.

Zakaj ravno te navade in razvade, te preobilne prilike, pa ta sila — to nareja pijance. Če se ne pije iz potrebe ampak brez vse potrebe, če prilike vsepovsod, če toliko nepotrebnih gostiln in žganjarij, da človek ne more srečno skoz priti in če pri vsem tem človek mora piti, kakó ne bi postal pijanec, če ima kolikaj dispozicije za to?! Pa govorimo zoper te preobilne prilike, žganjarije, gostilne, kolikor hočemo, ali

apelirajmo na oblastva — vse zastoj! Če je kak remedij, ki more tu pomagati, je edino abstinenca. Ko ljudje enkrat ne bodo več hoteli piti, potem bodo gostilne morale rade ali nerade prenehati, oziroma se preosnovati. Ko so v Ameriki pričeli s prvim (samó od žganja) zdržnim društvom, je 4000 žganjskih kuharij prenehalo in 8000 trgovcev z žganjem svojo trgovino na kol obesilo. — To bo drugi uspeh abstinence. Ta bo seveda težaven in počasen. Pa čem več bo abstinentov, tem hitrejši in gotovejši bo.

6. Abstinenca je radikalno sredstvo, je operacija z nožem na družabnem telesu. — Abstinentom se rada očita ekstremnost. Za posebneže, za norce jih proglašajo. Pa ta ekstremnost oziroma radikalnost je ravno potrebna! Tako silno vkoreninjeno zlo se ne da izrupati drugače kakor s korenitimi sredstvi. — Če se bolezen ne da drugače odpraviti, če so vse „žavbe“ odpovedale, je morda še pomoč za bolnika v tem, da se rana izžge ali izreže. In kdo, če ima le upanje, da se bo posrečilo, se ne posluži tega zadnjega, četudi skrajno neprijetnega sredstva, samó da si življenje reši?! — Tako je tudi tukaj. Potem, ko so vsi padarji s svojimi mazili o „zmernosti“ odrekli, so šele pristopili drugi rekoč: Tu ni drugega pomočka; rana se mora izrezati — s postom. Hoc genus non eiicitur nisi per ieiunium.

7. Abstinenca je v sedanjih razmerah takó naravna, pametna in opravičena kot le kaj. Če je voda prevroča, s čem se najprej ohladi? S tem, da se ji dolije mrzla. Ali ni to naravno? Z mlačno vodo ne boš hladil vrelega kropa. No, vidite s tem je razložena vsa skrivnost abstinence! To je tako naravno, da kdor zna recimo do 4 šteti, kdor ve, da $4 - 2 = 2$, mora spoznati opravičenost abstinence. Da, ko bi vsi ljudje

zmerni bili, potem ni treba abstinence; ali ker niso, ker mnogi predaleč gredo, treba je ravno nasprotnega sredstva. To mora uvideti vsak, kdor pozna zakon o razmerju moči. Sila se zmanjša le z nasprotno silo. Kolikor je dolg in težak en konec tehtnice, toliko mora biti drugi, ako hočemo imeti ravnotežje. — Prav v tem zmislu beremo časih nekje: „*Coelestis medicus singulis quibusque vitiis obviantia adhibet medicamenta. Nam sicut arte medicinae calida frigidis, frigida calidis curantur, ita Dominus noster contraria opposuit medicamenta peccatis, ut lubricis continentiam...*“ — Zdaj je menda jasno. Zmernost je sama na sebi dobra in hvale vredna, toda sredstvo za boj proti nezmernosti ni. Mi pa smo v boju zoper nezmernost. Mir je boljši od vojske. Toda če država napade državo, je napadena ne bo premagala z mirom, ampak s tem, da si ji nasproti postavi. Vseplošna zmernost je ideal. Ko bi bili vsi zmerni, bi nobenega abstinenta treba ne bilo. Ta ideal se pa popolnoma dosegel nikdar ne bo. Zató pa bo abstinenca zmirom opravičena in potrebna.

8. Abstinenca potrjuje skušnja in zgodovina boja zoper pijančevanje kot edino izdatno sredstvo v tem boju. O tej zgodovini bi lahko kaj več povedali; ker bi pa to predaleč v stran zavedlo, zato le nakratko: Povsod koder so samó z zmernostjo tá boj začeli, so ali brez uspeha odnehali, ali pa so prešli k abstinenci in s pomočjo te so dosegli, kar so dosegli. Začenjali so pa skoro povsod le z zmernostjo. Najboljši zgled nam je Skandinavija, ki je bila v prvi polovici 19. stoletja najbolj pijana dežela. Po ponesrečenih poskusih z zmernostjo so se oprijeli abstinence — danes je ondi 6 procentov vsega prebivalstva abstinentov, dežela pa najbolj

trezna v Evropi. Z zmanjšanim številom pijancev, se je pa zmanjšalo v istem razmerju število hudodelcev in norcev ter se dvignilo splošno blagostanje in napredek; takó da je ta mrzla dežela zdaj vzor evropskim državam. Bodi tukaj navedena še kratka, markantna izpoved apostola zdržnosti, škofa Eggerja, iz leta 1899. v originalu: Ich habe, solange ich Bischof bin, nicht aufgehört in Fastenmandaten, in anderen ämtlichen Erlässen, in Vorträgen und Broschüren Mässigkeit zu predigen. Aber ich kann sie versichern, daß ich mit all dem rein gar nichts ausgerichtet habe. Was ich seit einem halben Jahre durch meine Bemühungen für die Abstinenz erreicht habe, ist zwar sehr bescheiden, aber ich verspüre doch etwas, während ich vorher von Allem, was ich sagte, nicht einmal ein Echo vernehmen konnte. Ich bin überzeugt, daß wenn ich 20 Jahre Mässigkeit predigen würde, es im 20. Jahre schlimmer stehen würde als im ersten (!) — Zapomnimo si te besede! — Toda, zakaj dokazov v daljavi iskati? — saj nam naša domača zgodovina ravno to potrjuje. Kolikrat so se naši predniki že zagnali v pijančevanje — pa vselej so odleteli, odnehali, gibanje je zopet pominulo. In novo družbo treznosti, osnovano na principu abstinence, so samo zato vpeljali, ker se stara, osnovana na principu zmernosti, ni obnesla. Naša abstenenca pa, če nima doslej druge zasluge in drugega uspeha, ima vsaj to, da dokler obstoji, toliko časa vprašanje boja zoper nezmernost ni zginilo z dnevnega reda in ne bo. Abstinent sam na sebi je živa in neprestana vojska alkoholizmu.

9. Abstenenca ni zoper sv. pismo, marveč v zmislu in duhu sv. pisma. Nasprotniki abstinence se silno radi sklicujejo na sv. pismo, češ, da sta si sv. pismo in abstenenca navskriž. Toda to ni resnica.

To bi bilo le tedaj, ko bi trdili, da je vino piti samo na sebi slabo in greh. Toda to nam niti na misel ne pride, kaj takega trditi; zdržujejo se ga le, ker velikokrat slabo naredi. — Sv. pismo na pre mnogih krajih govori o vinu. Tukaj ni prostora vseh citatov naštevati; v vsaki konkordanci se lahko skupaj dobé. Samó toliko: Na par mestih govori sv. pismo v prilog vinu, s čemer se abstinenti popolnoma strinjajo. Toda veliko več mest je v sv. pismu, v katerih (nezmerno) pitje obsoja in zdržnost hvali. Abstinantom pa zadostuje samo tole mesto pri sv. Pavlu: „Dobro je mesa ne jesti in vina ne piti, nič storiti, nad čemer se tvoj brat pohujša ali spodtika (Rim. 14, 21) in v zvezi s tem: Če jed pohujša tvojega brata, ne bom jedel vekomaj (I. Kor. 8, 13). Kakó je torej mogoče trditi, da je sveto pismo zoper abstinenco in abstinenca zoper sv. pismo, ko sv. pismo tako naravnost in izrečno trdi: **„Dobro je ... vina ne piti“**, ako morem s tem kaj slabega zabraniti ali pa kaj tudi dobrega storiti! — In če Nazarejce, ki vina niso pili, sv. pismo hvali, vidimo, da abstinenca ni niti nekaj čisto novega niti kaj napačnega. — Dalje: Če je Jezus, ki je sam pil (koliko in kolikokrat, to se ravno ne ve), tako močno pohvalil Janeza Krstnika, ki ni pil, kakó ki mogla tedaj zdržnost nasprotovati Jezusu? S sv. pismom se torej veliko preveč in brez podlage operira zoper abstinenco, kar potem brezverni abstinentje zlorabijo.

10. Abstinenca ni nevarna sv. Cerkvi, ampak je popolnoma po volji in želji sv. Cerkve. — Abstinente imajo, hvala Bogú, na svoji strani najvišjo cerkveno avtoriteto, papeža; in še dva: Leona XIII. in Pija X. — Leon XIII. je pisal škofu v Št. Pavlu v Ameriki doslovno takó: Plemenit sklep

onih pobožnih družb, ki so se zavezale zdržati se vseh opojnih pijač, smatramo za posebnega priporočila vreden. O tem ni mogoče dvomiti, da je ta trdna volja primerno, da, najizdatnejše sredstvo zoper pogubno strast pijančevanja. Največjo ceno pa mora v tej reči imeti zgled duhovnikov, ki imajo nalogo, ljudstvo z besedo zveličanja učiti in v krščanskem življenju vzgajati. Zato je potrebno, da hodijo pred njim z dobrim zgledom. Dušni pastirji naj torej goreče in z neprestanim opominjanjem odvrtaajo od čede Kristusove kugo pijančevanja, naj vsem svetijo z zgledom zdržnost, in si tako vse prizadenejo, da mnoge iz te strasti izvirajoče Cerkvi in državi preteče nevarnosti odvrnejo.“ Nezmernost je torej nevarnost za Cerkev ne pa zdržnost, — po besedah poglavarja sv. Cerkve. — Pij X. pa je pisatelju knjige „Les trésors de la Sainte Abstinence“ (Zakladi svete abstinence), knjiga, ki na 518 straneh dokazuje opravičenost abstinence ravno na podlagi sv. pismā in življenja svetnikov, torej temu pisatelju izraža sv. oče svoje visoko priznanje, ker „čednost abstinence“ tako izvrstno pospešuje. Sveti oče imenuje abstinenco **sodelovanje pri izvajanju njegovega programa „Vse prenoviti v Kristusu.“** Te dve izjavi obeh papežev sta magna charta libertatis za abstinente. Pij X. je dalje (29. marca 1904) **abstinentom podelil odpustek** (300 dni vsak dan posebe, kedar z določeno molitvijo svojo zdržnost Bogu darujejo). — Takó govoré papeži, ki imajo vpogled in zmisel za potrebe časa, dočim drugi „pobožni“ možje v imenu „čednosti“ abstinente izključujejo iz družbe (Cfr. „Eucharistia“, 1905. 11) in v abstinenci vidijo veliko večjo nevarnost za Cerkev kakor v pijanstvu (!). Tudi v zgodovini katoliške Cerkve naletimo vedno

na abstinente; od apostolov dalje skozi vsa stoletja dobimo svetnike, ki so bili abstinentje. Ker ni mogoče vseh naštevati, imenujmo samo dva velika Frančiška, Serafskega in Ksaverija, o katerem se bere v brevirju, da pri vseh svojih velikanskih naporih ni pil vina. „Skrivnost vsega duhovnega prenavljanja — pravi tako modro škof Egger — ki ga je Cerkev vršila skozi 18 stoletij, obstoji v zatajevanju in ljubezni, s čemer so nekateri šli dalje kakor vleva stroga zapoved, da bi spreobrnili tiste, ki so zapoved prekoračili. Tako je sv. Frančišek pred 600 leti pridigoval uboštvo in preziranje sveta, ne z besedami ampak z zgledom. Tako Cerkev tudi zdaj potrebuje takega zgleda. Jaz se ne pomišljam nič, to delo abstinence primerjati z najplemenitejšimi, kar se jih je kdaj za Cerkev in domovino storilo, — samó da je lažje. Naši očetje so za vero in dom prelivali kri. Zdaj je oboje zopet v nevarnosti, v veliki nevarnosti; da pa oboje rešimo, nam ni treba žrtvovati ni ene kaplje krvi, ampak samó nekaj kozarcev alkohola . . .“

11. Abstinenca je zdrava in lahko mogoča.

Da alkohol ne daje ni moči ni zdravja, to je danes že tako znano in priznано, da ni treba več dokazovati. Res je, da nekateri, ki vedno pijejo, doživé visoko starost; to se pa ne da dognati, koliko je pa takih, ki bi bili živeli dalj, ko bi ne bili (zmerno) pili; za koliko let jim je alkohol življenje prikrajšal. Kajti ne le pijancem, ampak tudi zmernim pivcem, ki imajo dispozicijo za to, alkohol aficira telesne organe: srce, želodec, jetra, ledvice. Ni li teh pogostnih notranjih bolezní vsaj časih kriv ta priliznjeni „prijatelj“ človekov? Ni li pogostna kap vsaj časih posledica zmerno a redno uživanega alkohola? Prav prijatelj to, ki se človeku najprej sladka, potem ga pa zavratno

napade in življenja oropa! — Abstinenca pa je lažja, kakor bi človek mislil, ki jo od daleč ogleduje. Samó poskusiti je treba, pa gre. Podobno je, kakor kedar se človek uči plavati. Dokler človek ne poskusi, se le tega boji, da bo padel na dno, če se spusti. Samó začeti, to je spustiti se je treba, potem gre, kar samó



Župnik Janez Kapica v Šleziji.

od sebe. — Pri abstinenci je človek faktično krepkejši, več prenese in lože dela. Alkohol dela človeka zaspanega in mu jemlje potrebno toploto. Zato se turisti, izletniki na severni tečaj in drugi, ki imajo velike napore, zdržujejo alkohola. Pisatelji, pesniki in drugi duševni delavci splošno priznavajo, da lože delajo, kedar nič ne pijejo.

12. Abstinenca ni da bi morala vselej absolutna biti, smé biti tudi relativna, od te ali one pijače. Najboljša je gotovo popolna. Najmanj pa kar se more zahtevati, je abstinenca od žganja. Žganje bodi popolnoma izključeno! Pivo tudi ni dosti prida že samo na sebi, posebno pa še, ker je večinoma tuje, s čemer le tuje kapitaliste bogatimo. Najbolj naravna alkoholna pijača je vino, če je naravno; pa zopet domače mora biti. — Ni pa nikakor priporočljivo, da bi eno pijačo izpodrivali z drugo. To so poskušali tudi drugod. Na Angleškem n. pr. so hoteli nadomestiti žganje s pivom. Posledica je bila, da je v petih letih poskočil konsum piva za 25 procentov, žganje pa tudi za 8 procentov. Ena pijača vodi v drugo. Alkohol se ne preganja z alkoholom, ampak z abstinenco.

Zadostuj to malo o abstinenci! Koliko bi se dalo o tem še pisati! Pa že iz tega malega vsak pri dobri volji lahko izprevidi, da je abstinenca vendarle in še močno upravičena.

S tem pa nikakor nočemo reči, da bi ne smeli porabljati tudi drugih sredstev v dosego istega namena. Kdor vé bolje, — široko mu polje. Pri tolikem zlu je treba pač vse poskusiti, kar se le da najti, da bi kaj pomagalo. Ne samó nekaj negirati in skritizirati, ampak tudi kaj pozitivnega je treba pokazati. Če torej kdo vé za kako boljše sredstvo, za kako ložjo, bolj z rožicami posuto pot, priti do istega cilja, mu bomo jako hvaležni, ako nam jo naznani. Samó to bi vprašali, zakaj niso takih ložjih in bolj gotovih sredstev že davno jeli uporabljati?



Pomisleki in ugovori.

1. **„To je preveč zahtevano; ljudje se tega ne bodo oprijeli; edino I. stopinja — zdržnost od žganja — se dá priporočati.“** To je glavni ugovor, ki ga često slišimo. Kaj bomo rekli na to? — Odgovor je jako lahek: Dobro, dobro! Poprimi se torej samó I. stopinje, kdor si više ne upa nič doseči! Zató pa je družba treznosti stopnjevana. Torej I. stopinja! Bolje nekaj kot nič! In to ne bo nekaj, to bo veliko, če dosežemo to, kar I. stopinja namerava. Glavni namen in največja potreba pri nas je gotovo, da se žganje zatrè. — Toda bodi dovoljeno še nekaj dostaviti: ker pa preprosti ljudje itak vsak dan alkohola ne pijejo, zató bi se lahko većinoma vsi vpisali v II. stopinjo. No, ko pa govorimo o žganju, se pa ljudem tudi lahko še to omeni, da nekateri pa celó vina in piva nikoli ne pokusijo, in če se kak tak oglasi, se pa že tudi vpiše (v III. stop.), in — družba je narejena. Brez dvoma bi se dobilo v vsakem kraju par „popolnih“, samó da bi jim bila stvar znana in bi se povabili. No vidite, da to ni nobena težava! Končno smo vsi zeló enakih misli, samó da se do dobra zmenimo; ampak to je treba — res storiti! Priznati pa, da je vsaj nekaj sprejemljivo in izpeljivo, pa tudi tega ne sprejeti in izpeljati, tako se pa seveda ne bo nič doseglo . . .

2. **„Nič ne bomo dosegli, saj vemo, kako se pijanci spreobračajo.“** Nikdo ne more trditi, dokler še poskusil ni, da se ne doseže nič. Vzemimo, da bi se poprijel abstinence in se s tem rešil v vsakem kraju le eden. 100, 200 ljudi, če jih rešimo časne in večne pogube, ni li to velik uspeh?! . . . Res da ne bomo toliko dosegli, kakor si želimo. Toda saj tudi pri drugih rečeh ne dosežemo

vsega. Če primerjamo svoj trud z uspehi, bi morali vse opustiti! Toda nikomur niti na misel ne pride, da bi nehal delati in truditi se, četudi ne vidi uspehov. Mnogokrat smo zadovoljni, če le na slabše ne gre. Bog pa, vemo, bo plačeval ne po uspehu, ampak po trudu. — Tudi naenkrat ne bomo vsega dosegli. To bi bilo abotno pričakovati, da bi se taka zastarana rana mahom zacelila; to se zgodi le čudežno. Gotovo pa je, da se bo nekaj in pa še precej doseglo, če se bo delalo in delalo; nič pa, če se še poskusilo ne bo. — Imeli smo priliko govoriti z duhovnikom, ki se je v kraju, kjer se veliko pijačjuje, zadnji čas trudil, seveda veliko trudil in delal zoper to. „No, kako je z uspehi?“ odgovor: „Nad vse sem zadovoljen. Seveda ni odpravljeno vse, pa hvala Bogu, da je toliko!“ — Primeri s tem tudi, kar poroča „Slovenec“ 31. marca, da se je v neki neveliki župniji zglasilo 35, reci: pet in trideset popolnih abstinentov, 10 pa se jih je odpovedalo samó žganju. Niso se sicer vsi zavezali za celo leto, vendar dobro voljo so pokazali. Če jih tudi nekaj odpade, precej jih bo gotovo ostalo. — Zeló dobro je takim, ki se naenkrat ne morejo odločiti za daljšo dobo, svetovati, naj najprej poskusijo za nekaj časa. In ko so to poskušnjo srečno prestali, naj pa zavezo podaljšajo. Med prave abstinate se sicer štejejo le tisti, ki se zavežejo vsaj za eno leto. Da, naravnost pa trdimo, **da ravno v tej reči bomo več in hitreje dosegli, kakor pri marsikateri drugi, ako bomo pri mladini začeli.** Spredaj so bili že omenjeni tisti legijoni pijancev, ki se bodo šele naredili, na katere pa nič ne mislimo, pa bi jih lahko brez vsega truda rešili . . . Šolarje ob prvem sv. obhajilu, ali ko zapuščajo vsakdanjo šolo ali v ponavljavni šoli, potem ko se jim je

grdoba pijančevanja in žalostni nasledki živo opisali, povabiti, naj obljubijo, da alkohola, vsaj žganja, ne bodo pili, ne pokusili, potem pa jih od časa do časa te obljube spominjati in jih v njej utrjevati, ni šment, da bi se nič ne doseglo! To bi lahko storila vsaka šola. To je tako lahko, kakor ribice na enem koncu malo preplašiti, na drugi jim pa mrežo nastaviti, pa gredó same noter. Otroci se pridejo z veseljem vpisat. (Ob enem naj se pa s „Čebelico“ napeljujejo k varčnosti; to dvoje se med seboj podpira). Sicer bo ta ali ona ribica kdaj ušla iz mreže, ali splošno bo pa vendar še vedno precej obilen ribji lov. Ampak začeti bi bilo treba.

3. „Abstinenca, družba treznosti, — to ni nič! Ljudstvo moramo versko - moralno povzdigniti, pa bo pijančevanje samo ponehalo.“

— Toda dovolite: Kaj ne dvigamo ljudstva versko-moralno že od nekdanj? In vendar pijančuje! To je pač idealno mišljeno, toda — dejanske razmere?! Res da se versko-nravno življenje na eni strani pomalem dviga zlasti po pobožnih družbah, toda na drugi strani pa vsled nasprotnih sil — zopet pada; in marsikdaj moramo pri sedanjih razmerah, ko hudobni svet vedno silnejše nasprotuje Cerkvi, zadovoljni biti, ako versko življenje vsaj ostane na tej stopinji, kakor je. Kdaj se bo torej pri teh razmerah ljudstvo dvignilo takó, da bi pri tolikih navadah in razvadah, pri tolikih prilikah in zapeljivostih, pri tolikih slabih zgledih tako trezno živelo, da bi ne bilo treba nobenega drugega sredstva?! In kakó, če ljudstvo o abstinenci ne more nič slišati, bo li o drugačnem zatajevanju rajši poslušalo? . . . — Toda abstinentje nikakor ne trdé, da ni treba obenem po tem potu zatirati pijančevanja. Brez dvoma je to neogibno potrebno. To je indirekten boj pijančevanju;

abstinenca pa je direkten. Od vseh plati se mora poprijeti. Versko-nravno življenje bo pospeševalo treznost, in abstinenca bo pospeševala versko-nravno življenje

4. „Zató ne začnemo, ker nismo sami abstinentje“, je dejal dober, goreč duhovnik, ki hvali abstinentco, sam se ji pa še ne more pridružiti. Tudi to je zmota, usodna zmota, da bi smeli samó abstinentje vojevati sé zoper nezmernost. Zakaj če bi to veljalo, potem bi se v večini krajev nič ne storilo za to reč. Vsak zmernik lahko brez strahú nastopi zoper nezmernost. Ako pa nezmernikom priporoča abstinentco (vsaj relativno), stori to zato, ker zoper nezmernost pač ni drugega izdatnega pomočka, dasi je on ne goji, ker zase je ne potrebuje. — Gotovo pa je, da bo abstinent z večjim ognjem in z večjo samozavestjo šel v boj zoper sovraga. Zato je gotovo: čim več abstinentov, tem hitrejšé, tem uspešnejše bo naše delo. In zato si želimo kar največ abstinentov. Za prvi naskok je pa pametno, ako zmernik povabi abstinenta. In ti se bodo gotovo vabilu radi odzvali, ker njih „pasijon“ je, če morejo demonu — alkoholu kako žrtev iztrgati in njegovó oblast omejiti. Samó da s prvim naskokom še ni opravljeno, ampak treba delo nadaljevati, vedno in vedno znova spominjati, bodriti, ogenj netiti, da ne ugasne in da se le še bolj razvname.

Na dva najodvažnejša ugovora pa bodi odgovorjeno v posebnih poglavjih:



„Kam bodo pa Dolenjci in drugi vinarji šli z vinom?“

Nepotrebna skrb! Prvič do tega sploh prišlo ne bo, da bi domačega vina ne mogli použiti. Skrbimo naj-

prej, da ljudje ne bodo pili žganja, skrbimo, da se ne bo toliko piva uvažalo v deželo, skrbimo, da ne bodo naši ljudje popili toliko tujega in ponarejenega vina; — potem bi prišli šele naši domači pošteni pridelovavci vina na vrsto. Pa kdaj bomo vse to dosegli! Nespametno je torej začeti skrbeti pri zadnjem koncu, do katerega sploh prišli ne bomo, ko imamo vendar spredaj pred seboj take kupe skrbi in dela, da bomo veseli, če jih bomo le nekoliko odpravili. —

Pa recimo, česar se pa ni bati, da bi kdaj do tega prišlo, da bi domačega vina ne mogli pospraviti, in bi se morali Dolenjci mesto z vinogradi s kakim drugim pridelovanjem pečati, mar bi bila to kaka posebna nesreča za Dolenjsko? Ko bi bilo vino taka sreča, potem bi morala biti Dolenjska najbogatejši del Kranjske! Da je pa ravno narobe, to pa vsi vemo.

Pravijo, da na Dolenjskem večinoma ni notoričnih pijancev. Dobro; toda gotovo pa je, da se ondi veliko preveč pije, in kakor statistika kaže, tudi vedno bolj žganje udomačuje, ker — kakor že rečeno — ena pijača vodi v drugo. Dolenjci velik del svojega vinskega pridelka sami popijejo, (ko bi kaj drugega pridelovali, bi ne mogli sami toliko porabiti), in da se vsled tega po zidancah marsikaka nerodnost zgodi, to je znano. Obilno pitje ni nravnosti še nikoli pospeševalo, in naj potem pomeni „luxuria“ nečistost ali pa karkoli hoče! (In s takim praznim dlakocepljenjem se hoče zavirati naše delo, pri katerem se gre za reči brezkončne važnosti!! Saj tega nikdo ne trdi, da je v vsaki kaplji, in tudi ne; da je v vsakem kozarcu vina nečistost; nečistost je le v nezmernem uživanju vina. To je tako jasno, da je prav škoda za to cele strani popisati). Obilna pijača pa zahteva tudi dobro podlago; zato si Dolenjci radi privoščijo „kaj boljšega“, kedar imajo; ko pa vsega

zmanjka, tedaj stradajo in zdihujejo in — beže v Ameriko. Vinogradi pa medtem vedno bolj prehajajo iz kmetških v meščanske roke. Ne abstinenca torej, ampak obilno pitje; ne treznost, ampak potratnost in lahkomiselnost je, kar Dolenjcem škoduje in jih po svetu poganja. Na Dolenjskem bi bilo posebno potrebno ljudi naučiti bolj racionalnega ravnanja in življenja. — (To velja o Dolenjcih splošno in v tem oziru. S tem pa seveda nočemo reči, da posamezniki niso drugačni, in da Dolenjci sploh nimajo mnogo lepih lastnosti.)

Da je na Kranjskem najnujnejša potreba storiti kaj zoper žganjepitje na Gorenjskem, to je gotovo.

Po Primorskem in Štajarskem nam razmere niso tako znane. To pa vemo, da se na Štajarskem tudi, kljub temu, da se prideluje vino, po nekaterih krajih ogromno žganja popije, in da se tisti ljudje versko in narodno popolnoma skvarjajo in zgublajo. Nad Mariborom pa so skoro vsi vinogradi v meščanskih nemških rokah. Dvakrat žalostno! Malo treznostnega gibanja bi torej tudi tam nikakor ne škodilo . . .

Kar se tiče končno Korošcev, vemo, da oni ne pridelujejo ne vina ne piva, — toda piti pa znajo.

Na Slovenskem je torej malo krajev, kjer bi bila treznost odveč. In gotovo je: škodovala bi nikjer ne, koristila pa povsod. Če bo ravno kak posameznik od tega imel škodo, na to pa ne moremo gledati. Tako škodo narejajo tudi druge socialne spremembe, da jo na drugi plati potem izravnavajo. Gledati moramo le na občno blaginjo. Vprašanje je le, bo li od abstinence škoda večja ali korist. In na to vprašanje si lahko vsak sam odgovori.

Ravno taka pa je tudi med brati Hrvati. Tudi tam bi bilo došti bolje in bi vse ne vrelo v Ameriko,

ko bi se malo manj pilo. Zató je to gibanje tudi na Hrvaškem nujno potrebno, in le želeti je, da bi se kdo našel, ki bi je oživotvoril!



„Vlada naj pomaga!“

„Dokler vlada ne bo nič storila, je vse zastonj; ne bomo nič opravili!“ — Kaj bomo rekli na to? Ta ugovor je popolnoma upravičen, in vendar tudi — ne zamerite — nekoliko komod.

Da, vlada naj pomaga! Gotovo, tudi mi želimo in zahtevamo. Ko bi le hotela! Brez dvoma bi bila morala vlada že davno kaj storiti. Saj vlada zato je, da skrbi za blaginjo svojih podložnikov. In vendar tako brezskrbno gleda, kakó alkohol uničuje državljane in davkopláčevavce! Občudovanja vredna brezbriznost! — Toda glavno besedo pri vladi ima fiskus. Pa tudi v tem se vlada silno moti in goljufa. Ona vidi samó to, koliko od alkohola dobi, nič pa ne, koliko izda za kaznilnice, prisilne delavnice, norišnice in bolnišnice itd., ki jih alkoholizem napolnjuje, in koliko ji lastna moč trpi s tem, ko hirajo in poginjajo njeni podaniki. Toda vlada vendar nič ne stori in ne stori! Zakaj pa ne? Vprašajmo se, kaj pa je vlada?

Vlada, — vsaj kakor jo mi navadno vidimo — je laviranje. Vlada gleda le na to, da srečno med strankami preplave skoz. Kogar se vlada boji, tistemu ustreže; kdor nanjo hujše pritiska, tisti od nje več dobi. Zakaj bomo dobili splošno in „enako“ volivno pravico? Ker se je vlada ustrašila pritiska od zunaj. Kdor nič ne pritiska, pa nič ne dobi. Zakaj vlada torej nič ne stori zoper alkoholizem? Zató ker

nanjo nihče ne pritiska; ker je javno mnenje še preveč prijazno alkoholizmu.

Sploh so v ustavni državi postave izraz javnega mnenja. Zakaj, vprašamo še enkrat, bomo dobili splošno in „enako“ volivno pravico? Ker je javno mnenje za to; ker jo ljudstvo zahteva. Postave, nasprotne javnemu mnenju, če se tudi sklenejo, se ne izpolnjujejo. V naši (kranjski) deželi imamo



Zastopniki katoliškega protialkoholnega gibanja:

Miroslav Vidale,
železniški uradnik na Dunaju.

nekaj ukazov v zadevi točenja pijač, pa še to se ne drži. Zakaj ne? Ker je masa ljudstva zadovoljna s tem kakor je; nasprotni glasovi so le posamezni, in še ti se ne javijo; to so le tihe želje, ki jih izražamo v privatnem krogu; ni pa nobene skupne in glasne akcije, poziva, protesta. O vsaki stvari, ki jo hočemo doseči od vlade, se prej veliko razpravlja, se napravljajo šodi, resolucije, peticije, pozivi na poslance in vlado samo.

Leta in leta je treba trkati ali tudi butati ob vrata postavodajalstva, in pod pritiskom tega javnega zahtevanja se ta vrata odpro, se postava naredi. Ali smo pa že kdaj slišali, da bi bili na kakem političnem shodu, kjer se časih sklene cela vrsta resolucij, povzdignili glas na vlado in na parlament, naj vendar že sklenejo postavo zoper pijančevanje? Zakaj ne? Zato ker nikdo ne čuti te potrebe; ker je vse preveč zadovoljno z razmerami, kakor so; ker se vse preveč srečno počuti v alkoholizmu. V državnem zboru leži že mnogo let precej zadovoljiv načrt dotične postave — zakopan. Nikdo se ne zmeni zanj. Ko bomo začeli enkrat klicati kakor smo za volivno pravico: Vùn. — ali po slovensko: Na dan s postavo proti pijančevanju! bo prišla pa res na dan. — Zato pa je treba najprej ljudstvo vzbuditi zoper alkoholizem; odpreti mu oči; povedati, da ta, ki ga ima za največjega prijatelja, je njegov ljut sovražnik, zoper katerega je treba nekaj storiti. In to bo naredila naša najnovejša akcija — abstinenca. Počasi se že dani tudi med ljudstvom, pa se bo zdanilo še bolj. K tej akciji lahko pripomore vsak, četudi sam ni abstinent, samó da prizna opravičenost abstinence in podpira po svoji moči njene težnje. — „Vlada naj pomaga!“ Da, abstinenca hoče ravno vlado na pomoč izzvati in jo bo izzvala, da bo pomagala. Na samo vlado se pa nikar ne izgovarjajmo! Najprej moramo sami kaj storiti, potem bo morala tudi vlada prirediti.

Ko bomo enkrat imeli postavo in pomoč vlade zoper tega ljudskega sovražnika, bo naše delo lažje. Nikakor pa ne bo s tem že vse storjeno in vsega dela ne bomo smeli vladi prepuščati. Zakaj ne? — 1. Postava ozir. vladni ukazi ne bodo šli tako daleč, da bi vsako

nezmernost zatrli. 2. Ljudstvo se ne sme le s silo odganjati od nezmernosti, ampak se mora vzgajati k zmernosti. Krščanskega ljudstva ne smeta samó paragraf in žandar pred grehom varovati, ampak strah božji, božja postava; temeljna zapoved naše vere o zatajevanju mu mora biti vodilna. 3. Postava, kakor že rečeno, ko bi jo tudi imeli, bi se ne izpolnovala, ko bi ne bila v mišljenju ljudstva vsaj kolikortoliko utemeljena in ko bi ne bilo čuvajev postave. Ti čuvaji postave bodo abstinentje, ki bodo tudi takrat še potrebni.

Kar se tiče naše kranjske deželne vlade, vemo, kakó je za Heina nesrečnega spomina bilo. Kdo je prosil za gostilniško ali žganjsko koncesijo. Okrajno glavarstvo je vprašalo za mnenje občinski svet. Občinski svet se je izrekel odločno nasproti: ni nobene potrebe. Okrajno glavarstvo se je obrnilo do žandarmerije; ta je rekla: dá, in dotičnik je dobil koncesijo, zastonj so bili vsi ugovori. Žandar je potemtakem zadnja in najvišja instanca; kar on reče, to velja. — Tisti maloštevilni in polovičarski ukazi, ki jih je izdala vlada ali okrajni glavarji, se pa niti izpolnovali niso. Po zakotnih bajtah se je brez koncesije svobodno točilo žganje. Žandarji, ki imajo posebno veselje in pogum šikanirati kako staro revo, kakega nabiravca kosti in starih cunj brez koncesije, kakega kmeta zaradi kakšne* coklje, ne vidijo nič nepostavnosti in nešteti prestopkov, ki se godé s tem točarenjem!

Tako je bilo doslej. O našem novem deželnem predsedniku pa, ki je že pokazal, da ima res srcé za ljudstvo in njega blagor, smo prepričani, da bo v tem oziru storil, kar je v njegovi moči; samo opozoriti in prositi ga bo treba. Odbor „Družbe treznosti“ oziroma „Abstinenta v Ljubljani“ ima poleg drugega tudi to nalogo, da vpliva na postavodajalne zastope in oblasti,

da izdajejo oziroma izpolnjujejo postave in odredbe, s katerimi se omejuje pijančevanje; istotakó pa tudi vlaga pritožbe, ako se te odredbe ali postave ne izpolnjujejo. Odboru morajo pa dotični prestopki najprej znani biti. **Zató prosimo in pozivljamo s tem vse posameznike in korporacije** (n. pr. občinske odbore) **ki imajo v tej zadevi kake pritožbe, da naj jih v vsakem slučaju sporočé na adresu: „Abstinent v Ljubljani.“** Pa gotovo sporočé! V vsakem slučaju! Mi moramo vlado s peticijami in protesti zagrniti; boste videli, potem bo kmalu malo drugače.



Treba je sodelovanja vseh. Vsi na krov!

Proti zlu, toli razširjenemu in vkoreninjenemu kakor je sedaj alkoholizem, treba da se vnamejo in zavzamejo, združijo in sklenejo na odpor vsi. Ne samó vlada in ne samó cerkev, ne samó eden ali drugi stan, ampak vsak človek, kdor ima glavo na pravem koncu in srcé na pravem kraju, pa tudi cele skupine in korporacije, vsi na vojsko zoper tega najsilnejšega sovražnika našega ljudstva! Prizadeti smo pri tem vsi: cerkev in država, občine in župnije, duhovnik in rodoljub, kmet in gospôda. Predvsem naj se izobrazeni stanovni, ki imajo ljudstvu kazati pot in skrbeti za njega blagor, zavzamejo za to delo, potem bo že tudi ljudstvo sledilo. Imenoma:

1. **Duhovniki.** Te po pravici stavimo na prvo mesto. Saj je alkoholizem najhujši sovražnik dušnega pastirstva in torej dušnega pastirja samega. Ni je stvari, ki bi duhovnikovo delovanje bolj ovirala, oteževala, onemogočala, kakor je pijančevanje. Skoro vsem večjim pregreham in nerodnostim je alkohol vir in korenina,

kakor so: oskrunjevanje nedelje, pretepi, ponočno razgrajanje, velikokrat nečistost, zapeljevanje itd. itd. Če vprašamo: odkod in kakó je to prišlo, dobimo odgovor: Pili so, pijani so bili, v pijanosti se je zgodilo. Več kot polovico večjih pregreh bi se zatrla, ko bi se moglo popolnoma zatreti pijančevanje. Marsikatera župnija bi bila popolnoma dobra, ko bi le — pijancev ne bilo! — Skratka: Alkoholizem je zaklet sovražnik duhovnega pastirja, in dosledno mora biti tudi ta neizprosen sovražnik pijančevanja, prvi poklican v boj zoper njega.

Slovenski duhovniki so se tega tudi vedno zavedali, neštetokrat so pijančevanju že vojsko napovedali in se borili zoper njega, kakor so vedeli in znali. In ko se je pojavil boj v novi obliki abstinence, so bili zopet duhovniki prvi, ki so prijeli za to moderno morilno orožje pijančevanja. Ne po prostozidarjih, ne po demokratih, ne po kakih ateističnih profesorjih in zdravnikih kakor drugod, ampak po duhovnikih, pravovernih katoliških duhovnikih, je prišlo to gibanje med Slovence, in po duhovnikih ima tudi največje upanje, da se bo razširilo med ljudstvo.

Želeti je pa, da bi se duhovniki-abstinentje v svrhu tega boja tesneje sklenili, po zgledu drugih pokrajin oziroma škofij tvorili „zvezo abstinentnih duhovnikov“ ter se kot taki pridružili mednarodni zvezi (Priesterabstinentenbund), kateri načeluje odlični škof dr. Avguštin Egger.¹⁾ — To pa ne iz opozicije do neabstinentov, tudi ne, da bi tvorili kako posebno kasto, ampak le v svrhu uspešnejšega boja, zakaj v družbi je moč. — Oni gospodje, ki abstinenco že v dejanji izvršujejo, pa se niso nikjer priglasili, so

¹⁾ Blagi, resnično apostolski mož je umrl ravno med natisovanjem te knjižice.

naprošeni, naj tudi formalno pristopijo, to je: se vpišejo; kajti skušnja uči, da kdor se vpiše, gotoveje drži, ker ga moška beseda (za eno leto samó) veže; dočim je nevpisani nezanesljiv in ga ne moremo šteti. Večje število organiziranih (vpisanih) abstinentov pa daje celoti večji pogum in moč. Ta tropica abstinentov pa ne sme biti in ne bo kolegijalnosti nobena nevarnost. Ta strah, ki je bil spočetka velik, je že zelo izginil in bo še bolj, ker bodo dejanja pokazala, da lje prazen.

2. **Bogoslovci.** Če imamo kje na svetu idealizma iskati, iskali ga bomo ondi, kjer se mladi ljudje, polni življenja in ognja, polni upov in načrtov, pripravljajo za najvzvišenejši poklic na svetu. To so duhovniška semenišča. In abstinenca je nekaj idealnega. Alkoholizem pa najhujši sovrag, na katerega bodo nalteli pri svojem delu ti mladi junaki, koj ko stopijo v areno življenja. Prav je torej, da se že sedaj brusijo meči za boj zoper njega. Kaj je torej bolj naravno kakor da se abstinenca naseli tudi po semeniščih? In v tem oziru imamo že zaznamovati vesela fakta. V ljubljanskem semenišču je danes 24 abstinentov - bogoslovcev. V hribih se dela dan, v hribih žari; bratje, le ven na plan, na plan, na vrh planin! . . . Le pravično je, da dobivajo ti gospodje mesto vina vsak dan sadje. S tem se bo sama odpravila ta napaka, da se je bodoči duhovnik v semenišču vpeljal v alkoholizem, meneč, da če hoče gospod biti, mora redno vsak dan piti. — Ta prelepi zgled ljubljanskih bogoslovcev bodo pa gotovo jela posnemati tudi druga semenišča, kjer abstinence doslej niso poznali ali pa koder je že lepo cvetela, pa je — žalostno preminula . . .

3. **Dijaki.** Tudi pri mladih ljudeh, ki so se posvetili posvetnim poklicem, smemo po pravici iskati

idealizma; posebno pri dijakih krščanskega mišljenja. Dijaki-visokošolci so si prostovoljno izbrali nalogo, da hočejo širiti prosveto med narodom. No, kaj je prosveti bolj nasprotno, kaj ljudi bolj podivjava kakor pijančevanje? Zato če hočete širiti prosveto, najprej vojsko temu! — Dijaki bodo pa tudi sebi najbolj koristili, če se odpovedó alkoholu. Koliko jih pijača že v teh letih upropasti! Po pravici pričakujemo torej, da se bo naše dijaštvo zavzelo za abstinenco in krepko poseglo v naš boj. Velikega pomena bo to zanje in za narod. — Tudi tu imamo že zaznamovati ravno iz zadnjega časa veselo dejstvo. Med slovenskimi visokošolci imamo že abstinentni krožek, v katerem tvorijo Daničarji večino, ki je že tudi dal napraviti protialkoholne razglednice, katere priporočamo v nakupovanje. Pa tudi med srednješolci se nekaj giblje. Pogum! Le stopite tudi vi v bojno vrsto, mladi sokoli! To bo vesela vojska, plemenito delo, vredno izobražené, idealno nadahnjene mladine. —

4. Učiteljstvo. Da so učitelji kot vzgojevatelji mladine poklicani tukaj delati, in da bi lahko veliko storili, to je gotovo. Zato se morajo pa najprej sami za idejo vneti. Dozdaj nam je znano par učiteljev-vo-diteljev abstinentov in to navdušenih. Pri svojih sestankih bi morali prav pogostokrat predavati o tem aktualnem predmetu. Sicer pa imamo že lepe knjižice pisane o tem n. pr. „Šola v boju zoper pijančevanje“, samó praktično uporabljati bi jih bilo treba. — Tudi učitelji-abstinentje naj bi sklenili, po zgledu drugih deželâ, med seboj „zvezo abstinentnih učiteljev.“

5. Deželna vlada in deželni šolski svèt. O vladi smo že prej govorili. Mi želimo, prosimo in

pričakujemo, da bodo deželne vlade pokrajin, koder Slovenci prebivajo, obnovile stare ukaze v tej zadevi, ču v a l e, da se vestno izpolnjujejo, in izdale še nove ukaze, toliko in takih, kolikor le smejo in morejo v svojem delokrogu storiti. Rodoljubi po posameznih pokrajinah pa, ki jim je mar zmernostno gibanje, morajo na svoje deželne vlade pritiskati z resolucijami, vlogami, deputacijami itd. — Posebno bi še morala deželna vlada paziti na okrajna glavarstva, da ne bodo tam uradniki po svoji glavi tolmačili, obračali, oziroma zanemarjali dotične postave in ukaze. — Deželni šolski sveti bi morali šolam naravnost predpisati in ukazati, ne le da naj si nabavijo knjigo „Šola v boju . . .“, ampak da in kakó da imajo učitelji v tem oziru delati. Če se sto in sto takih reči predpisuje: Koliko in katere slike morajo po šolskih stenah viseti, katere učila mora šola imeti, da mora biti tehtnica v šoli itd. itd. itd.. zakaj bi ne mogli in hoteli nič zaukazati o tem, kar je sedaj našemu ljudstvu najpotrebnejše za resnično izobrazbo? Zato naj bi deželni šolski svet odredil, naj si vse šole omislijo stenske table, na katerih se predstavljajo žalostni nasledki pijančevanja, pokvarjeni človeški organi itd.;¹⁾ in to naj bi učitelji razlagali. Tak nazorni nauk združen z družbo treznosti, začeto že v vsakdanji ali vsaj v ponavljalni šoli, o čemer smo že spredaj govorili, bi gotovo zeló veliko izdal.

6. **Občine** so dalje zeló interesirane pri pijančevanju. Saj pijanci, njih žene in otroci, ko obnemorejo, pridejo njim na rame. Občinska predstojništva naj delajo na to, kolikor je seveda na njih ležeče, da se nove

¹⁾ Te stenske table se dobe po štiri krone v „Katoliški Bukvarni“ v Ljubljani. Človeški organi so v naravni velikosti in barvi.

nepotrebne gostilne in žganjarne ne bodo odpirale in da se policijski red, vkolikor spada v njih področje, strogo izvršuje. Zato naj se pa v občinske odbore in za župane ne volijo zvečine krčmarji, razun če so res prav zanesljivi in vestni možje, ki jim je javni blagor več kakor pa lastni žep. — Važna točka v področju občin je pa znana občinska naklada na žganje in pivo (na Kranjskem). Kakó malo brige za občni blagor imajo občinski zastopi, kaže ravno to, da je to naklado vpeljalo šele tako malo občin, ko bi se to vendar po vsej pravici od vseh pričakovalo. Dve muhi bi s tem obenem zadeli: povišali bi se dohodki občine, konsum žganja pa nekoliko zmanjšal, ter podražil. Srednje velika občina na Kranjskem je imela leta 1905 od te naklade čistih dohodkov blizu 1000 kron. Dočim prejšnja leta ni imela skoro nobenega dohodka, ampak je bilo treba vse le potom občinske doklade skupaj spraviti, sta ji zdaj samó podraženi lov in ta naklada vrgla toliko, da ni bilo treba — razven malenkosti za šolo — nobenih občinskih doklad, in je imela koncem leta še nad 500 kron prebitka. In to sedaj, ko nobena sosednih občin nima žganjske naklade in ga vsled tega na vseh plateh iz soseščine vtihotapljajo(!) Ko bi tudi sosedne občine imele to naklado in bi tako občina občini na roko šla ne pa dela težila in kvarila, bi se dohodki te naklade skoro podvojili!! — Naznanjamo že sedaj, da se bodo letos na jesen, preden bodo občinski zastopi sestavljali svoje proračune za 1907, razposlala vsem občinskim predstojništvom na Kranjskem vabila in pozivi, naj vpeljejo to naklado. Čitalci te knjižice, ki so udje občinskih odborov, je dobro da to naprej vedó, da bodo na to o pravem času pripravljani. Videli bomo, katerim občinam je kaj.

mar za občni blagor. Ko bi vse občine to vzajemno izpeljale, bi bil v dvojnem oziru prelep uspeh.

7. **Poslance** naše v deželnem in državnem zboru prosimo, naj delajo na to, da se sklenejo potrebne in primerne postave v tem oziru. Dežela mora storiti, kar je le v njeni moči in področju, in sicer čem prej, tem bolj. Saj je ravno dežela tudi močno prizadeta od alkoholizma.



Zastopniki katoliškega protialkoholnega gibanja :
Miroslav Konařík na Moravskem.

Bolnišnica, norišnica in prisilnica so njene naprave, po katerih imajo alkoholiki končno svoje zavetišče. Zato pričakujemo od naših poslancev, da bodo v novi dobi delovanja tudi na to plat obrnili svojo pozornost. — Državnim poslancem pa še posebe priporočamo, naj storé, kar je v njih moči, da načrt državne postave zoper pijančevanje pride čim prej do resnice.

8. **Društva in družbe** naše naj vse od kraja sprejmejo delo zoper alkoholizem v svoj program in

sicer kot eno glavnih točk. Pa ne samó na programu mora biti, ampak ga tudi izvrševati. Da, ravno društva in družbe! V njih je zbrana izbrana četa izmed ljudstva; kje bomo iskali smisla za to delo, ako ne pri njih? Društva imajo namen širiti izobrazbo. Kaj je bolj nasprotno izobrazbi kot pijanost? Marijine družbe imajo apostolski poklic. Katero apostolstvo — poleg razširjenja dobrega berila — je bolj potrebno od tega? Tretji red bi pa moral imeti tukaj kar vodilno vlogo; saj ima prelepi poklic, delati na prenovljenje človeške družbe, biti presnavljajoči kvas nravno propadajočemu in propadlemu človeštvu. — Doslej naše družbe in društva še niso kaj dosti storila. Čas pa je že, da se res začne. Najprvo ne smejo nič nasproti delati: društva nikdar svojih prostorov imeti po gostilnah, kar je bližnja priložnost k pijančevanju; društva kakor družbe s svojimi veselicami nikdar navajati pitju. Vsako društvo oziroma družba imej vsaj eno ali bolje še več predavanj o tem. Udje pa se povabijo za vstop k družbi treznosti; najlepše, da vstopijo korporativno vsaj v I. stopinjo (zoper žganje); v višje pa posamezni prostovoljno. Ti zmerniki oziroma zdržniki naj bodo končno a p o s t o l i zmernosti in zdržnosti, gorečniki za to stvar, pomočniki in podporniki duhovnikov] in drugih, ki se boré zoper pijančevanje.

9. **Shodi** naši, tudi politični, naj se bolj ozirajo na to stran. Vse politične pravice kakor tudi narodno-gospodarski napredek nas ne bo rešil pogina ali vsaj ne dosti zalegel, če bomo le vedno bolj pili. Pri političnih !govorih kakor pri gospodarskih predavanjih se na koncu prav lahko in primerno pritakne ta stvar. Ker je nekoliko odiozna, zato je treba previdno, da se kaj ne podere in pokazi. Med druge resolucije, kakor so že v navadi, naj se vplete tudi poziv na vlado in

poslance za odpor proti tej ljudski kugi. — Tudi katoliški shodi, upamo, ne bodo te vitalne zadeve vbodoče odpravljali več z enim kratkim splošnim stavkom, kakor se je doslej godilo, ampak ji posvečevali tisto pozornost, ki ji gre . . .

10. **Časniki** imajo veliko dolžnost, kakor za vsako dobro reč, takó tudi za to svoj velik vpliv, ki ga imajo na bravece, zastaviti in propagando delati. Nekateri naših listov to že dalj časa delajo, drugi pa le z veliko rezervo, ali pa celo le od strani gledajo, ne prinesejo niti doposlanega jim vabila na kak protialkoholni shod, tretji pa celó z vsem ognjem delajo zoper in skušajo ustaviti to reč, če bi se le dala, meneč da s tem „Bogú službo storé“.

11. Končno pozivljemo naše častite **politične nasprotnike, naprednjake, demokrate**, ali kakorkoli se imenujejo, naj se tudi pridružijo tej akciji in delajo zanjo po svoje. Pokažejo naj, da ljubijo svoj narod ne samó s tem, da pijejo na njegov prospeh, ampak da skrbé za njegov blagostan. To je eminentno narodno in socijalno delo. Socijalni demokratje drugih narodnosti so itak v prvih vrstah antialkoholistov; naj slovenski tudi v tem posnemajo inorodne svoje somišljenike! Na tem polju se lahko najdemo vsi. Nikdo ni izključen. Tudi prepirati se nam tukaj enkrat ni treba. Skupaj sicer ne bomo hodili; pa nič ne dé. Delajte po svoje, samó da delate! Korakajmo ločeni; udarimo združeni! Pokažimó, kdo more več storiti in žrtvovati za blagor ljudstva, domovine, naroda!

Po vsem tem, kar smo zdaj govorili: pozvali vse mogoče poklicane kroge na boj proti alkoholizmu, povedali, da se je v eni sami neveliki župniji oglasilo 35 abstinentov itd., bi se pa utegnili nekateri začeti že

kar bati, da bi se ta reč — kam predaleč ne zaletela. (Kakor uni, ki je s skrbjo vzdihnil: „Kam bo ta reč prišla, če se za časa ne ustavi!“ In to zdaj, ko se komaj prvi koraki, prvi poskusi delajo za rešenje nesrečnih alkoholikov! Zares opravičen strah, da bi se kak pijanec ne spreobrn timer!) — No, vsem takim, ki bi tudi utegn timer tak strah imeti, bodi v tolažbo rečeno: Nemojte se bati! Ne bo takó hudo! Bodimo brez skrbi gledé tega, da bi se kdaj — premalo pilo. Pilo se bo kljub našemu boju še vedno dosti in tudi več kot dosti. Če ni druge skrbi, potem le pogumno v boj zoper nezmernost!

Vsi na krov!



Še eno prošnjo!

Ako vas, cenjeni čitatelji, pričujoče vrstice niso prepričale o potrebi in opravičenosti našega gibanja, potem vas prosimo, preden se od vas poslovimo, da stvar iz drugih boljšimer in bolj temeljtim virov še dalje **študirajte**, — preden jo obsodite. Mi ne moremo, kakor smo že opetovano povedali, zahtevati od vsakega, da bi bil abstinent; toda kar smemo zahtevati, je to, da kdor hoče o tem, kakor o vsakem vprašanju, kaj govoriti, mora o njem tudi kaj razumeti. Toda ravno našemu vprašanju se godi, kakor malokateremu: da mnogi o njem še slišati nič nočejo, in vendar si prisvajajo o tem resolutno sodbo s tem, da vso stvar „en bloc“ zavržejo, ter one, kí se s tem ukvarjajo, kratkomalo za norce proglase, in vprašanje je — rešeno! Takó se godi drugod in pri nas. Govoril sem z modrim in veljavnim gospodom, kí se tudi ne more sprijazniti s to našo rečjo. Komaj sva govorila

nekaj minut, že se mu je jelo majati njegovo „prepričanje“ pod težo mojih dokazov, in da bi ne bilo treba tega prepričanja spreminjati, mi zakliče: „Slišite, nehajte, nehajte, če ne, me še spreobrnite!“ — No, to je bila bolj šala, kateri sem se pošteno zasmel, ker je bilo tako odkritosrčno povedano, — ampak faktično se to dogaja neštetokrat brez vse šale. Toda je li alkoholizem, ta žgoča in režeča rana, to razdejanje na telesu celega ljudstva, pod katerimi trpi in ječi vse naše življenje, je li to res stvar, ki se da z molkom, z ignoriranjem ali celo z zasmehom odpraviti?! . . . Zapreti oči in ušesa pred njo, kakor noj, da bi ne videl nevarnosti; iti mimo nje kakor sta šla judovski levit in duhoven mimo na tleh ležečega ranjenca. Je li to ravnanje vredno mislečega in čutečega človeka? . . . „Kdor zaničuje težavni moj stan, ta nima al' srca al' nima možgan,“ pravi po pravici pesem o kmetu, in to velja v polni meri tudi o naši reči.

Torej najprej študirati in razumeti — preden se izreče sodba o stvari tolike važnosti. Samo tisti zavrže vse, kdor si ni nikdar časa vzel o tem kaj več brati ali resno razmišljavati. Študirati stvar in obenem vneti se zanjo, to je pa isto. Nemogoče je namreč hladen ali celo nasproten ostati temu gibanju, če se je človek le malce vglobil vanje.

Pa pustimo besedo modrejšemu možu!

Učeni P. Albert Weiss pravi proti koncu svojega tehtnega govora „Ohne Trinkreform keine Socialreform“ tako: Vseh sredstev naštevati, s katerimi naj se ta bolezen ozdravi, ne utegnem. Jaz bi bil zadovoljen, če bi dosegel s svojim govorom le to, da bi mnogi začeli to vprašanje temeljito študirati. Nemogoče je, resno se pečati s študijem te mižerije, pa se ne zgroziti nad našo nebrižnostjo in si ne močno

očitati naše nedelavnosti. No od vseh se ne more zahtevati, da bi se posvečevali zdravljenju velikih socialnih bolezni, toda kar se sme od vseh zahtevati, je to, da vsaj z zasmehovanjem in nasprotovanjem ne množe težav, katere so na tem polju same na sebi že dovolj velike; in da, — če pravijo, da so indiferentni ostanejo res indiferentni, ne pa jemljejo pogum tudi tistim, ki bi radi kaj storili.“

„Alkoholno vprašanje — nadaljuje Weiss — je eno najresnejših, najstrašnejših vprašanj sedanjosti, apel na vse, ki imajo zmisel in srcé za potrebe časa, je socialno vprašanje in nuče, je življensko vprašanje človeške družbe, vprašanje, bo li voditeljica narodom rednost ali razbrzdanost. Gospôda moja, takó globokoresno vprašanje se obravnava samó z globoko resnobo, s sočutjem onega, ki je dejal: Ljudstvo se mi smili. Tako strašno zlò se ne ozdravlja s tem, da se i tisti, ki so od njega prizadeti, i tisti, ki bi jim radi pomagali, smešijo. Jaz ne najdem nič smešnega in nič častnega v kakem smrtnem grehu, nič v razuzdanosti, ki stotisoče eksistenc uniči in stotisoče družin pahne v nesrečo! Ne, gospôda, norci in idiotje, mračnjaki in heretiki niso oni, ki želé narod oteti iz žrela njegovega najhujšega sovražnika! Kdor se še danes bori s takó zarjavelim orožjem zoper kako morebitno pretiranje v tem gibanju, ima večjo odgovornost in večjo krivdo nad to ljudsko nesrečo kakor gališki jud, ki strast krščanskega ljudstva porablja v svoj dobiček. Ne upal bi si, izgovoriti teh resnih besedi, ko bi jih ne mogel takoj opravičiti s tem, da take nepristojne ovire protialkoholnemu gibanju prihajajo le iz nevednosti in nepoznanja, in ko bi ne mogel izreči upanja, da bo tega odslej konec. Gotovo, vsaj zasmeh in apatija naj bi nehala enkrat za vselej! Tistim pa, ki jim je Bog odprl srcé za bedo ubogega,

zgubljenega ljudstva, tistim pa kličem: Pogum in vztrajnost kljub vsem težavam! Čim večja sila, tem odločnejša pomoč, — čim večje ovire, tem več požrtvovalnosti, — s tem sklepom moramo kaj doseči!“

Takó Weiss. Mi nimamo tem njegovim besedam, dodati prav ničesar.



Načrt

katoliške protialkoholne organizacije, načrtan na katoliškem shodu na Dunaju.

Katoličani so v tem vprašanju, žal, skoro povsod (razven na Slovenskem) zadej za drugimi. Če so pa to reč pričeli ljudje, ki ne stojé na krščanskem stališču, prostozidarji ali kdorkoli, zaradi tega pa reč ni sama na sebi slaba; ampak to dejstvo potrjuje le vnovič resnico Zveličarjevega izreka: Otroci sveta so modrejši . . . Zató nimamo nikakor vzroka zametavati abstinenco kot nekaj proticerkvenega in grešnega, ampak ponižno moramo spoznati, da smo spet enkrat zadej ostali in hiteti moramo, da čim prej nadomestimo in dohitimo, kar smo zamudili. Če imajo oni en vzrok vojevati se zoper alkoholizem, imamo jih mi sto!

Katoliška protialkoholna akcija in organizacija naj se zasnuje na dani cerkveni podlagi: po škofijah in župnijah.

V vsaki škofiji se osnuj protialkoholna družba (treznosti), potrjena i od cerkvene i od svetne oblasti. Družbo naj vodijo trije funkcionarji. — V jezikovno mešanih škofijah naj se napravita dva odseka (oziroma trije).

V vsaki dekaniji naj bi bil en zaupnik (pospešnik); v vsaki župniji (koder je akcije treba) en poverjenec, duhovnik ali lajik.

Vse posamezne škofijske družbe se združijo v **avstrijski državni zvezi**. Vsi funkcionarji škofijskih družb so odborniki državne zveze; iz svoje srede volijo predsednika in tajnika. Zveza ima občni zbor vsako leto. (Načelnik Oton Kozlik na Dunaju.)

Družbe (oziroma odseki) iste narodnosti lahko tvorijo tudi svojo **narodno zvezo**, ki lahko kot taka pristopi državni zvezi.

Razne državne zveze tvorijo med seboj **mednarodno katoliško protialkoholno zvezo**. Ta ima zlasti skrbeti za to, da so katoličani dobro zastopani na mednarodnih splošnih protialkoholnih shodih, da ondi ne prevlada protikrščanska struja. Ob tej priliki imajo katoličani tudi svoje posebno zborovanje. (Predsednik mednarodne katoliške zveze je baron Boerenbruck na Nizozemskem.)

Zveze abstinentnih duhovnikov (ali tudi drugih stanov če se združijo) so posebni oddelki v okviru te organizacije.

Poleg tega pa lahko obstajajo tudi drugi prosti organizmi, protialkoholna, abstinentna društva, zveze in krogi ali kakorkoli se imenujejo. Vsak bojevnik je dobrodošel. Vse pa naj združuje in veže težnja po enem in istem smotru. Vsak ga lahko skuša doseči, kakor vé bolje. Glavna stvar je, da se res kaj dela in stori.



Torej . . .!

Da bi bilo treba zoper nezmerno pijančevanje pri nas nekaj storiti, v tem smo menda vsi edini, in ne bo treba šele dokazovati. Iz ozira zdravja in življenja,

iz ozira gospodarstva in narodnosti, najbolj pa iz ozira verskega bi bilo treba nekaj storiti. Ali naj šele s številkami dokazujemo to potrebo? Ali ne govorimo, kličejo in kriče na pomaganje razmere same, kakor jih vidimo vsak dan pred seboj? Kdo bi mogel to gorje spregledati in preslišati, ki ima zdrave oči in ušesa? In kdo, ki ima čutečè srce, je, ki bi ga vse to, kar vidi in sliši, ne bolelo, ne peklo, ne skelelo noter v dno srca?!

Da bi bilo torej treba nekaj storiti, to je gotovo. O tem ni debate. Toda: Kaj pa storiti?

Ali niso voditelji ljudstva v teku let poskusili že vse, kar so vedeli in znali, da bi kaj pomagalo? In vendar, kakor kaže življenje, vsa ta sredstva niso nič zmanjšala pijančevanja. Če niso vsega poskusili, kar so le vedeli, so bili silno brezbrizni (kar Bog varuj, da bi trdili!); če so pa poskusili, potem se je izkazalo, da so dosedanja sredstva nedostatna. Ta sklep je popolnoma logičen in neizpodbiten.

Kaj pa zdaj, — kaj naj storimo?

Ako ni nobenega sredstva več, potem ne kaže drugega, kakor da z rokami navzkriž resignirano gledamo v to neizogibnost, kakó se naše ljudstvo potaplja v pijanosti . . . Ali res ni na vsem svetu nobenega pomočka več? Eno kraljestvo za eno sredstvo! Kot rešiteljico iz potopa bi morali pozdraviti idejo, ki bi nam jo kdo vedel svetovati v tej brezupnosti . . .

Zdaj pa prihajajo k nam neki miožje, ki pravijo, da so vendar našli tako sredstvo, ki se pri nas še ni poskušalo, drugod pa dobro obneslo. Z živimi zgledi in suhimi številkami iz drugih dežel potrjujejo, da se ta reč dobro obnaša, koder se je poskusila, dá, da je to po vseh dosedanjih skušnjah edino sredstvo, s katerim se pride temu našemu

najhujšemu sovražniku do živega. In to sredstvo se zove zdržnost, abstinenca.

Resimirajmo in zaključimo kratko dokazovanje:

1. Nekaj je treba storiti zoper pijančevanje.
2. Vsa dosedanja sredstva so se izkazala nedostatna.
3. Edino izdatno, po skušnji potrjeno sredstvo je abstinenca.

Sklep:

Poskusiti in rabiti moramo torej to zadnje sredstvo. Edino to je dosledno.

Snujmo tedaj podružnice Družbe treznosti ozir. abstinentne krožke!



Sklep.

S tem smo s svojim pojasnjevanjem pri kraju. Povzemimo nekoliko misli!

Boj proti alkoholizmu, ki smo ga pričeli, ne bo ponehal. Vsi poskusi in vse dobre želje, ustaviti ga, bodo zastonj. To je faktum, s katerim je treba računati. Škoda torej vsake besede na kakih platnicah ali kjerkoli! V ta namen smo pripravljeni, če treba na žrtve: na ugovore, podtikanja, nasprotovanja . . . Dobra stvar pa si bo z močjo svoje notranje vrednosti naredila sama gaz skozi vse ovire.


Toda čem manj bo zadržkov, čem več pa prijateljev in podpornikov, tem hitrejša, gotovejša in popolnejša bo njena zmaga. Zató pa vabimo na sodelovanje vse, ki so dobre volje. Ne mislimo, da bi morali biti vsi abstinentje. Dobrodošel nam je vsak in mnogo si jih želimo, toda od nikogar tega ne zahtevamo in nikomur ne oponašamo njegovega kozarca. Take misli so daleč od nas. Naj mu dobro tekne, kdor ga uživa res po pameti!

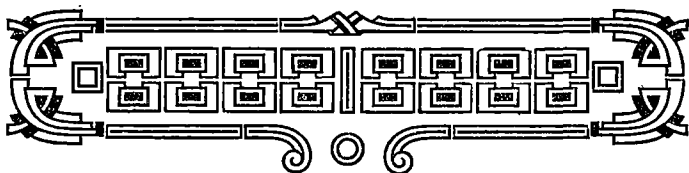
– Toda kar po pravici pričakujemo od vsakega, je to, da prizna potrebo našega boja in pa naše dobre nesebične namene; kar pa prosimo, je pa to, da bi to stremljenje po okoliščinah in možnostih tudi podpirali in pospeševali.

Mi ne poznamo, kolikor premišljujemo, i za gmotno povzdigo i za duševni preporod našega ljudstva (če odštejemo politične boje) nujnejšega dela in boja, kakor je ta. In kar nam daje pogum, kar nas na delo in boj bodri, je zavest, da ne bomo delali zastonj. Četudi ne bomo videli vseh želja takoj uresničenih, saj tudi drevo, ki ga vsadimo, ne rodi takoj, in vendar ga sadimo in negujemo. „Jablane, hruške in druge cepé – cepi v mladosti za stare zobe!“ To preprosto pa modro naročilo velja v polni meri tudi v naši zadevi. Šele v poznejših letih se bo prav čutil vpliv tega, kar sedaj delamo. V tretji in četrti rod se bo razlival blagoslov naših sedanjih naporov

Kardinal Manning je dejal na smrtni postelji, da ga najbolj tolaži to, ker je bil abstinent in je posvečeval svoje moči reševanju pijanosti vdanih revežev. Nam ne bo dano, v tem oziru toliko storiti kakor je storil ta sloveči mož. Pa če rešimo le enega človeka časnega in morda večnega pogina, nam bo ta misel ob uri bridkosti v sladko tolažbo

Vsi brez razločka, ki smo dobre volje, si torej lahko v ljubezni podamo roke in se sklenemo v močno bojno vrsto proti sovražniku našega ljudstva, se mu postavimo v bran in ga na celi črti potisnemo nazaj!

Bog vsemogočni pa blagoslovi naše delo in napore! 



Alkohol in človekovo zdravje.

*(Predaval med. dr. Ant. Breclj na ustanovnem shodu
Družbe treznosti, 26. okt. 1903.)*

Prevzvišeni knez in škof! Častiti zborovalci!

Predsednik pripravljalnemu odboru mi je poveril nalogo, da pojasnim z medicinskega stališča, kako vpliva alkohol na človekovo zdravje. To nalogo sem prevzel rad. Ne toliko radi tega, ker sem že nekaterikrat govoril o tem predmetu, marveč posebno zategadelj, ker sem opazil, da vladajo glede alkoholovega vplivanja na človeka pretirana, enostranska in zato tudi napačna mnenja, oziroma predsodki v naši javnosti. Zato je vsekako umestno, da se pomenimo na tem shodu stvarno in prosto o ti pereči in žal, še preporni zadevi. Pravo, na izkustvenih vednostnih resnicah utemeljeno poznavanje alkoholovega vplivanja na človeka je zanesljiva in trdna podlaga našemu ravnanju, kako preprečiti zle učinke, kako odpraviti in zdraviti pogubonosne posledice, izviraajoče iz alkoholovega uživanja.

V svojem poročilu Vam podam, kar se da n kratko, le glavna tozadevna dejstva. Ako bi se komu zdela ta ali ona trditev mojega preglednega poročila premalo utemeljena ali nejasna, naj me blagohotno opozori, da koncem dodam, kar nedostaje.



Kaj je alkohol? Hraniva in poživila.

Alkohol je sladkorjeva razpadlina. Neke posebne glivice in njih izločine razkrajajo v ugodnih pogojih sladkor v alkohol, ogljikovo kislino in druge razpadline.

Alkoholov je več vrst, bistvene razlike ni med njimi. Razvpiti težki alkohol, škrobni cvet (amyalkohol, Fuselgeist) deluje sicer močnejše od navadnega lahkega alkohola, vinskega cveta (aethylalkohol, Weingeist), a nju delovanje se razlikuje le po kolikosti, ne pa po kakovosti. V našo svrho zadošča, ako si predočimo delovanje in vplivanje navadnega alkohola, vinskega cveta.

Samega čistega alkohola ne uživa nihče navadno, v rabi so alkoholne pijače, t. j. alkoholove raztopine v vodi z raznimi drugimi primesmi. Navadne alkoholne pijače so: vino, pivo, žganje; kumys je alkoholno zavreto kobilje mleko, kefir pa kravje mleko, čegar sladkor je razpadel v alkohol in druge sestavine.

Kakšno mesto pa zavzemajo alkoholne pijače med stvarmi, ki jih uživa človek?

Telesno življenje se vrši ob neprestanem menjavanju snovi. Da telo ne opeša in shira, treba mu je izrabljene snovi nameščati z novimi. Snovi, ki morejo preiti v potrebne in koristne organizmome sestavine, imenujemo splošno hraniva (Nahrungsmittel).

Alkohol ni hranivo,¹⁾ ker niči alkohol, niti njega razpadline niso ne potrebne ne koristne sestavine člo-

¹⁾ „Cvetje“, kakor kaže, še ne misli nehati. . Dokazati hoče na vsak način, da voda ni mokra! Završujoč to knjižico beremo ravnokar zopet na njegovih platnicah trditve, ravno nasprotne tem, kakor jih naš doktor tukaj navaja: „Alkohol redi.“ Alkohol ni strup, ampak hranivo in poživilo. „Alkohol nima na sebi lastnosti, človeka zapeljavati, da bi ga užival v vedni večji meri.“ Kaj pa je torej tisto, kar vleče pijanca z nepremagljivo silo k pijači, če ne alkohol!? Gotovo voda! — Veste kaj, to je pa že od sile!

vekovemu telesu. Zaužiti alkohol zgori v človeku, t. j. polagoma se spoji s kisikom v ogljikovo kislino in vodo. Kakor vsako drugo gorenje, vrši se tudi to z razvijanjem toplote. Potrebne so sicer snovi, ki dajejo človekovemu telesu življensko toploto, ker le v nekem toplem stanju more telo možno delovati, toda alkohol je v navadnih odnašajih kaj slabo in neprimerno kurivo za naše telo. Kdor bi hotel z alkoholom vzdrževati si telesno toploto, bi si nevarno oškodoval mnogo važnih telesnih delov, kakor uvidimo iz kasnejšega preudarjanja. Tudi o tem več kasneje, kako namreč umeti navidezno močno ogrevalno silo alkoholovo.

Človek pa ne uživa samo hraniv, ampak tudi druge stvari, ki mu ne nameščajo obrabljenih sestavin,

Tedaj svet še ni dovolj vdan uživanju! Treba ga je v tem še potrjevati in braniti, da bi ga kdo pri tem ne motil! Zares hvaležno delo! Braniti alkoholizem proti treznostnemu gibanju se pravi braniti volka pred to grdo ovco, ki nam je vodo skalila! In s kakim orožjem se to godi! S stališča vere se bori „Cvetje“ s toliko silo zoper tisto abstinenco, katero čuvaji vere, papeži, takó hvalijo, povzdigujejo in odlikujejo. Dokaz, kakó odkritosrčna je v tem slučaju njegova vnema za Cerkev! S stališča medicine pa zajemlje iz knjig, ki jih naročujejo in z dragim denarjem plačujejo judovski alkoholni interesentje (Hueppe na razstavi špirta!!) Dokaz, koliko so vredne take trditve! Tako pisanje se že samo obsoja. — Pa če to delajo ljudje, ki jim je mamon edini bog, in naj jih pri tem tudi na tisoče upropastijo, naj bo! Da se pa ravno in edino glasilo tretjega reda s tako silo vleče za ta alkoholizem, to je nečuveno! Noben list ni za to manj poklican, kakor ravno ta. Ko bi to pisale recimo „Dolenjske novice“ z ekonomskega stališča, bi se jim to ne moglo kaj za zlo vzeti. Kaj se pa gre temu toliko za ta alkohol! Je li to poklic tretjega reda, delati za uživanje in ne ravno narobe?! S tem mu boste sami izpodkopali še tisto zaupanje in vglad, ki ga ima! Kakó naj pa imajo tudi dobromisleči kako vero v njegovo presnavljajočo moč, če tisti, ki mu ima kazati pot, razodeva tako pojmovanje potreb naše dobe?! Njega prav nič ne boli in ne vznemirja do neba vpijoče gorje, ki ga napravlja alkoholizem našemu narodu in sploh človeštvu, nešteto zgubljenih neumrljivih duš, ki bi ga morale bolj skrbeti! — vsaj o vsem tem prav nič ne potoži! — ampak teh ubogih par abstinentov mu ne da miru, in to ga toliko skrbi, da bi se vsaj kaj — premalo ne pilo! Naj se nam te besede zamerijo ali ne: *Difficile est satyram non scribere!* — Pis.

niti mu ne dajejo telesne toplote. Take nehranivne stvari uživa človek zato, ker mu prijetno vplivajo na čutila in nekako poživljajo živčevje sploh. Imenujejo se poživila (Genussmittel). Najbolj znana poživila so: kava, čaj, kakao in čokolada, tobak, razne dišave.

So-li poživila človeku potrebna?

Potrebnosti poživil ne dokazuje dejstvo, da uživajo vsi narodi poživila te ali one vrste v ti ali oni obliki, saj je tudi mnogo kvarnih navad povsod doma. Ako pa uvažujemo dejstvo, da se nahajajo malone v vseh jedeh, tudi v najpriprostejših, poživila, ako pomislimo, da bi se nam vsaka jed brez poživil kmalu uprla in prigabila, moramo pritrditi, da so poživila potrebna. Nekaj zgledov naj pojasni to na videz čudno trditev!

Najpriprostejše, najnaravnejše in v neki dobi najboljše hranivo je mleko. Mleko ima vse sestavine popolnega hraniva v sebi, numreč: beljakovine, tolšče, sladkor, soli in vodo. Teoretično zadoščajo te sestavine kot hranivo. Toda niti dojenček bi ne mogel dolgo časa hraniti se z mlekom, ako bi mleko ne imelo še drugih sestavin, ki prijetno vplivajo na okus in vonj, in s tem večajo slast do jedi in tako pospešujejo prebavljanje, zakaj mleko brez teh poživil bi se mu kmalu pristudilo. Vsakdo se lahko prepriča, kako všečen okus in vonj ima sveže in zdravo mleko, diši nekako tako kakor lešniki.

Istotako je z drugo hrano. Vsa kuharska umetnost obstoji pač v tem, da dobe hraniva ne samo lažjo prebavno obliko, ampak tudi slasten okus! Vzrok temu slastnemu okusu so različne snovi — poživila, ki jih spretna kuharska roka napravi iz jedil samih (kako slastna je skorja pečenega krompirja, jabolka, pečenke, kruha) ali pa jih doda v obliki začimb in dišav.

Kako zoprna in plehka je kemično čista voda kot pijača! Kako prijetno de požirek studenčnice, ki ima poleg vode še soli, ogljikovo kislino in druge poživljajoče snovi v sebi.

Poživila so človeku deloma potrebna. Tudi alkohol spada med poživila. Je-li alkohol človeku potreben?

Predno odgovorimo, oglejmo si поближе, kako pravzaprav vpliva alkohol na človeka!

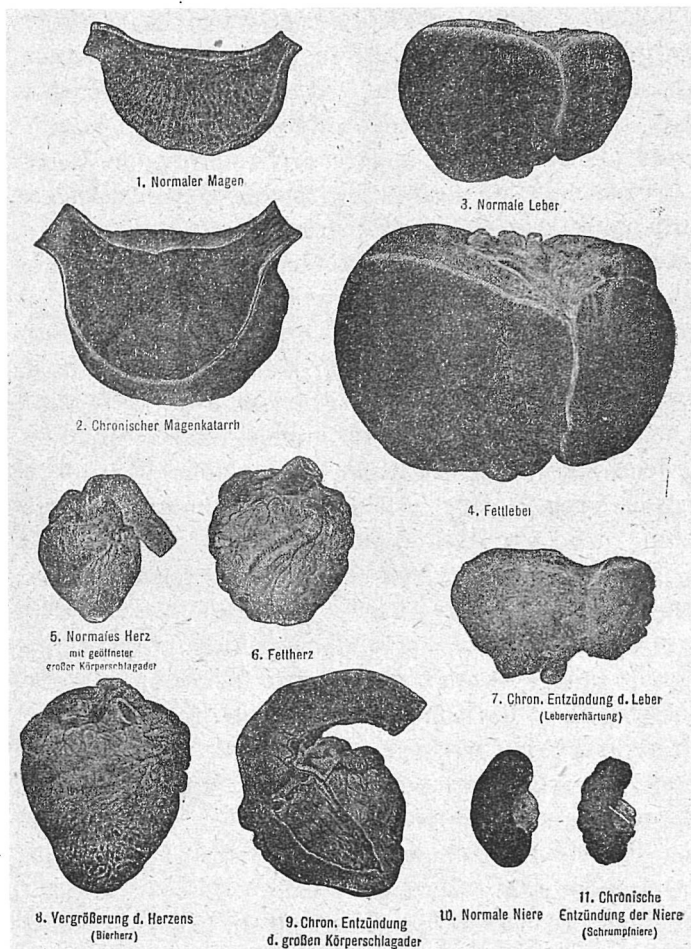


Alkoholov vpliv na telo. Razlike.

V mali množini zaužit peče nekoliko alkohol v ustih, goltancu, požiravniku in želodcu, ker razdraži sluznico, t. j. vrhno kožico teh organov. Sluznica se vsled tega draženja prenapolni s krvjo, sluznične žleze izločujejo več sline in želodčnega soka. Tudi gibanje želodca in črevesa se ojači. Vse to veča slast do jedi in pospešuje prebavljanje.

V želodcu in črevesu zgori alkohol (t. j. se spoji s kisikom) le v neznamni množini, večinoma preide neizpremenjen v kri. Tudi v krvi mu ni obstanka. Nekaj se ga izdiha (pivčeva sapa diši po alkoholu), nekaj ga izloči koža (pivčev pot diši po alkoholu), nekaj ga izločijo obisti, ki jih alkohol tudi razdraži, da delujejo močnejše. Na ta način se izloči v 24 urah 16 odstotkov zaužitega alkohola. Pretežno množino ga posrčejo drugi organi, pred vsemi najbolj željno živčevje, posebno pa živčne stanice, ki jih je največ v možganih. Te živčne stanice v možganih oskrbujejo delovanje naše čutne duševnosti, kakor zavest, zaznavanje, predstavljanje, združevanje in obnavljanje predstav, željenje, hotno gibanje, govorjenje, čuvstvovanje; druge skrbe za umer-

WEICHSELBAUM - HENNING: Schädigung lebenswichtiger Organe durch Alkoholgenuß



Kako oškoduje alkohol važne telesne organe.

1. Zdrav želodec. — 2. Kronični želodčni katar. — 3. Zdrava jetra. — 4. Alkoholikova jetra. — 5. Zdravo srce. — 6. Otolščeno srce. — 7. Kronično vnetje jeter. — 8. Povečanje srca (pivopivcev). — 9. Kronično vnetje velike žile-odvodnice. — 10. Zdrave ledvice. — 11. Kronično vnetje ledvic.

jeno, prikladno gibanje; druge urejajo utripanje srca, dihanje, izločevanje itd.

Mala množina alkohola vse živčevje nekako vznemiri, razdraži, oživi tako, da se vse delovanje živčevja vrši hitreje. Zavest se ojači, vtiski delujejo močnejše, govor teče gladkeje, glas doni živahnejše, kretnje postanejo izrazitejše, gibanje se vrši hitreje, predstave se družijo nagleje; skratka, človek se počuti olajšanega. Tudi obtok krvi se pospeši; srce utriplje močnejše in češče, oči zaiskre, koža zardi, ker se kožne žilice razširijo. Ker je toplotni čut nameščen ponajveč v koži, ki je s krvjo prenapolnjena in zato razgreta, se zdi človeku, da ga je zaužiti alkohol segrel; toda alkohol ne zviša telesne toplote, ampak jo zniža celo za več stopinj, ker se kri na površju hitreje shladi in ž njo vse telo. Zato rabijo zdravniki često alkohol kot dobro sredstvo proti vročnici. Alkoholizovan človek tudi lažje zmrzne nego v enakih odnošajih človek, ki ni okušil alkohola. Ogrevalna moč alkohola je le navidezna, sloneča na čutni prevari.

Vpliv alkohola v malih množinah je primerjal duhovit mož špańskim poganjačem oslov in mezgov, ki naganjajo svoja lena živinčeta s tem, da jih zbadajo z železnimi ostmi. Ako se spusti živinče vsled boda v hitrejši tek, ne pomenja ta pospešitev pridobitve moči, saj po vbodu omaga žival tem preje.

V večji množini zaužiti alkohol deluje nasprotno, omamlja in slabi. Sluznica v ustih, goltu in želodcu postane malokrvna, ker se žilice v nji stisnejo, izločevanje sline in želodčnega soka se ustavlja, gibanje želodca in črevesa opeša; skratka, prebavljanje se oteži.

V večjih množinah omamlja alkohol živčevje in celo ustavlja njegovo delovanje. Vse možgansko delovanje izgublja umerjenost, razsodnost, izgublja nadvlado

nad nižjimi nagoni, voljo, moč. Iz razumnega bitja postaja človek vsled večje množine zaužitega alkohola skoro samo čutno bitje, t. j. žival, ki stoji pod vplivom edino le čutnih nagonov. Ako pride še več alkohola vanj, izgubi človek še zavest in druge dejavnosti čutne duše.

To stanje imenuje veda zastrupljenje z alkoholom, narod mu pravi pijanost.

Posledice pijanosti so znane. Nравne strani pijanosti se ne maram dotikati, ker to ne spada v področje mojega poročila. Dosti ljudi umrje v pijanosti, ker lahko zastane vse živčno delovanje. V najboljšem slučaju se prebudi pijan človek čez več časa pobit, utrujen, z bolno glavo, več ali manj nesposoben za resno delo. Najbolj se mu gabi resno duševno delo, ker je njegovo živčevje še omamljeno. Prečesto izvršuje pijan človek dejanja, ki se jih trezen sramuje in kesa. Koliko zla si nakoplje človek, ker ne more več brzdati svojih nagonov in krotiti strasti!

Še nekaj je pripomniti o ti priliki. Zle posledice pijanosti roditeljev na potomstvo so znane celo priprostemu narodu. To je lahko umeti, ako pomislimo, kako izpremeni obilni alkohol človeka-roditelja. Čudno bi bilo, ako bi tolika duševno-telesna izprememba ne imela vpliva na zarod, ki je v tem žalostnem stanju spočet. Ta vpliv seve ne more biti blagodejen. V pijanosti zarojeni otroci so podvrženi često raznim živčnim boleznim, ki so sicer v njih rodovinah bile dotlej neznane.

V človekovem telesu tiči čudovita, popravljavna in prerojevavna moč. Vsled te moči si telo popravi škodo, ki mu jo je povzročil preobilo zaužiti alkohol, precej hitro. Ko se alkohol ali izloči iz telesa ali pa zgori, kó je torej odstranjen vzrok boleznim izpremembam, pomaga si telo navadno samo v kratkem do prejšnjega stanja.

Kaj pa, ako uživa človek toliko alkohola, da ga je neprestano nekaj v njegovem telesu, naj si ga pije po malem, ali naj se ga napoji vnovič, ko še niso minile posledice prejšnjega alkoholovega zastrupljenja?

Vsled večkratnega ali neprestanega alkoholovega draženja sluznice v goltu, želodcu in črevih se razvijejo trajni kronični katari v goltu, želodcu in črevih, ki često zelo škodujejo zdravju.

Istotako trpi srce in žilje. Ker preide alkohol neizpremenjen v kri, draži tam žile, ki se vsled tega bolešno izpremene. Trajno vnetje jim odvzame prožnost, ker gredo pozlu prožna vlakenca; in žile se izpremene v trde, često z vapnencem prepojene cevi. Vsled tega je oslABLJENA hranitev vsega telesa, pravi in primerni obtok krvi je otežen; časih je zlasti v glavi premalo, časih preveč krvi.. Odtod toliko neurednosti v možganskem delovanju alkoholikov. Take žile pa tudi kaj rade počijo, največkrat v možganih. To je često vzrok mrtvo-udu, ki pogosto zadeva prijatelje alkoholnih pijač(!) Alkohol pa tudi naravnost kvarno vpliva na mišičje vlakence, tako nekako kakor arzenik in fosfor, o katerih pač nihče ne taji, da sta strupa. Mišičje vlakence se namreč izpremene v tolščo, a tako izkvarjene se ne morejo več prav krčiti, ne morejo več opravljati svojega dela. Srce je mišica. Srce obnemore, ko se več vlakenc tako pokvari.

Alkohol provzroča tudi postanek in razvoj dolgotrajnih, neozdravnih jeternih in obistnih bolezni. Alkohol oškoduje te, zelo važne organe, da jih vsled draženja spravi v kronično vnetno stanje. V tem stanju polagoma gine organom svojska tkanina. Ako pa ti organi ne morejo zadoščati potrebam telesa, mora vse telo poginiti.

Tudi spolne žleze in njih izločine silno trpe vsled alkohola. Zato je zarod pivcev, če ne naravnost pokažen, pa vsaj nakažen. Otroci pivcev so pogosto spački, pritlikavci, bebci, polni živčno-duševnih bolezni, kakor božjast, histerija, nervoznost, vidovice i. t. d. Njih umrljivost je strahovita. Če odrastejo, so hujši alkoholiki od roditeljev.

Ako je uživanje alkoholnih pijač še za nižje organe tako pogubno, koliko bolj mora biti še za nežno živčevje, ker ravno nanje vpliva, kakor vemo, alkohol najhujše. Koliko razdornejši mora biti njegov vpliv na delovanje možganov, na delovanje čutne in ž njó tako tesno spojene razumne duše!

Kakor druge organe, izpreminja alkohol približno tudi živčevje. Tudi v živčevju se pojavi neko kronično vnetje, vsled česar gine prava živčna tvarina. Zato trpi pivec silno. Zdaj ga muči glavobol, zdaj prevelika občutnost in vznemirjenost, zdaj noči brez spanja. Navadno je utrujen, telo in udje se mu tresejo — znaki splošne oslabelosti in onemoglosti. Alkoholika nadlegujejo tudi grozne bolezni živcev, časih celo božjast, ki se loti tudi odraslih pivcev.

Vsled trajnega draženja možganov z alkoholom se tudi čutenje izpremeni bolešno. Pivci imajo pogosto čutne prevare in obmane s tem, da čutne vtiske napačno zaznavajo ali pa smatrajo predstave za resnične občutke. Vrhunec trajnega otrovanja možganov z alkoholom pa je pijanska blaznost in besnost. Na podlagi neprijetnih in mučnih čutnih prevar in obman se razvijejo blazne predstave. Nesrečneži se prepričajo — navadno brez zadostnih resničnih razlogov — da jih kdo preganja, da jih ves svet napačno sodi in krivično ž njimi postopa. Za alkoholike prav značilna je tudi ljubosumnost. Tudi brez najmanjšega povoda

dvomijo o zvestobi svojih zakonskih družic, navadno raditega, ker sami greše v tem pogledu, in menijo, da tudi žene ne morejo bolje ravnati.

Ker alkohol zamori vsa neprijetna čustva, skrbi in bolečine, zato je sila zapeljiv, da se mu človek privadi. Razven alkohola ni tudi nobeno materialno sredstvo tako pripravno, da zamori mučno čustvo dolgočasnosti, ki človeka naganja k resnemu delu. Pivec ne čuti pri čaši dolgočasnosti; če je sam, vdaja se praznemu sanjarenju, če je v družbi, pustemu besedičenju. Človek pa tem rajši seže vnovič po alkoholu, ker se mu zdi potrebno, da si z alkoholom omamljeno živčevje zopet poživi z alkoholom. Tako postaja uživanje alkohola strast, človek teži čedalje z večjo, sčasoma nevzdržno silo po užitku, ki mu ga daje alkohol.

Te kratke poteze naj zadoščajo! Kako vpliva alkohol v nravstvenem, gospodarskem in sploh kulturnem pogledu, pojasnijo vam drugi govorniki; jaz sem se omejil le na zdravstveno stran.

Morda se bo komu zdelo, da sem nekoliko prečno slikal alkoholov vpliv na človekovo zdravje. Zato je potrebno, da povprašamo življensko izkušnjo, ki se kaže z neprerečno gotovostjo zlasti v statistiki.

Angleške zavarovalnice za življenje in bolniške blagajne — te se pač ne dajo slepiti praznemu videzu, ampak računijo s suhimi številkami — dajejo znaten popust prispevkov onim zavarovancem, ki se popolnoma zdržujejo alkoholnih pijač, ker je dokazano, da popolni abstinente dalje žive (povprečno 7 ³/₄ leta), manjkrat obole, bolezni hitrejše in lažje prestanejo nego oni, ki alkoholne pijače zmerno uživajo. To dejstvo se je pokazalo tudi v zadnji rusko-turški vojni. Evropski zdravniki se niso mogli načuditi, kakor hitro so se celile rane turškim vojakom, ki so po veri abstinente. An-

gleški vojaki in pomorščaki, ki ne uživajo prav nič alkoholnih pijač, mnogo lažje prenašajo vse napore in težave v kateremkoli podnebjju nego njih tovariši, ki jih uživajo. Tudi bolehavost in umrljivost sta med prvimi znatno manjša nego med drugimi. Nansen piše, da je alkohol v tečajnem podnebjju, če ne naravnost škodljiv, pa vsaj odveč in da je na svojih napornih potovanjih lažje shajal brez njega, nego ž njim. Isto nam zatrjujejo izkušeni hribolazci, kolesarji in ljudje, ki se pečajo z raznimi napornimi športi.

Seveda ne deluje alkohol v vsakem človeku enako. Nekateri ljudje prenašajo že po svoji naravi alkohol lažje in boljše, nego drugi v enakih odnošajih. Slabo prenašajo alkohol živčno nezdravi ljudje, pred vsemi pa potomci alkoholikov. V teh deluje alkohol mnogo hujše in pogubnejše. Velik je seveda tudi razloček, kako vpliva alkohol na nedorasle, kako na dorasle, kako na stare ljudi. V navadnih okoliščinah je alkohol strup za otroke. Lahko je umevno, da mora vplivati alkohol na nežno, razvijajoče se telo otrokovo močnejše nego na odraslega človeka. Splošno je znano, da se z alkoholom zamori rast in razvoj živali, n. pr. psičkov; in vendar dajejo nespametni roditelji svojim otrokom alkoholnih pijač, da, celo žganja, da bi bolj krepko rasli! Po vsi pravici pa pravijo, da je vino mleko za starost. V starosti pešajo polagoma telesne moči. Ako se po pameti nekoliko vzbujajo in priganjajo na delo z alkoholom, pospeši se vse življensko dejstvovanje, ki je časih potrebno kakega bodrila.

Tudi ni vseeno, v kaki obliki uživamo alkohol. Velika razlika je, ali popije kdo toliko alkohola v žganju ali vinu ali pivu. Čim bolj je alkohol zredčen, tem slabejši je njegov vpliv, bodisi neposreden, bodisi trajen. Četrť litra navadnega žganja ima približno toliko al-

kohola, kolikor en liter navadnega vina. Vendar ima četrta litra zaužitega žganja močnejše in hujše posledice nego en liter vina.

Važna je tudi neka druga razlika. Ako uživa alkohol siromašen delavec, da se ogreje, ker mu nedostaja tople obleke in gorkega stanovanja, da dobi moč, ker ga borna hrana ne more pri moči držati, ima alkohol nanj hujši vpliv nego na človeka, ki ima dovolj primerne hrane, toplo obleko in udobno stanovanje. Zmrzujočega človeka alkohol le navidezno ogreva, dejansko pa ohlajuje; alkohol sicer pospešuje prebavljanje, toda kaj pomaga, ako želodec in čreva ne dobe hrane v prebavljanje! Tečne redilne hrane alkohol ne more nameščati, istotako ne more dajati moči. Pivo so proglasili za hranivno pijačo. V pivu je res nekaj hranivnih snovi, toda te so v primeri z drugimi hranili brezprimerno dražje.

Pravijo tudi, da dolgo pije, kdor pije počasi. Nekaj resnice je v tem. Kdor uživa toliko alkoholnih pijač, da je vedno nekaj alkohola v njegovem telesu, mora prej ali slej oboleti vsled alkoholizma, t. j. zastrupljenja z alkoholom. Ako pa kdo uživa alkohol ali le redkokdaj ali v malih množinah, tako da alkohol sploh ne more provzročiti trajnih izprememb v telesu, ne občuti toliko zle strani alkoholovega vplivanja.

Zaključek.

Po vsem tem lahko odgovorimo na stavljeno vprašanje: je-li alkohol potrebno poživilo?

1. Nedoraslemu človeku je alkohol kvaren, zato bodi vsak nedorasel človek v svoj in cele družbe prid abstinent.

2. Zdravemu odraslemu človeku alkohol ni nujno potreben. Torej, poreče kdo, odpovejmo se alkoholu, saj bomo boljše in dalje živeli brez alkohola. Gotovo! V radovoljnem uboštvu, pokorščini do duhovnega poglavarja in devištvu se lažje in gotoveje pride v nebesa, nego drugače. Toda ti evangeljski svēti niso za vse ljudi, dasi so vsi poklicani, da se zveličajo. Kdor more, izpolnuj evangeljske svēte sebi in bližnjikom v prid. Tako nekak tak svēt se mi zdi abstinenca, t. j. popolna zdržnost alkoholnih pijač. Kdor je abstinent radi kakih nesebičnih, višjih ozirov, zlasti radi dobrega zgleda, zasluži vse spoštovanje in hvalēžnost vsakega dobromislečega človeka.

3. Zmerno uživanje alkohola v obče ni škodljivo odraslemu človeku. Seveda je zmernost kaj ohlapen in prožen pojem. Splošno veljavna mera se ne more določiti.

4. Predvsem pa treba poučiti priprosto ljudstvo o pravi alkoholni vrednosti, da ne bo imelo tako pogubnih predsodkov o moči, ki jo daje alkohol. Najprej preskrbeti si zdravo, tečno hrano, toplo obleko, primerno stanovanje!

Znani antialkoholik profesor Forel pravi, da bi bilo treba pol zdravnikov manj, ako bi ne bilo alkohola. Torej pol stanu manj, ki živi le ob človeški nesreči, torej tudi pol človeške bede manj! Po mojem mnenju ni treba dobre stvari povsem zavreči, ako provzroča nje zloraba toliko gorja. Preprečimo pa to gorje, ako uveljavimo ravnokar naštetā načela najprej pri sebi, potem pri drugih.





Usmilte se naši Rešite naši

